

Egy, kettő, három

— Molnár premier a Magyar Színházban —

A tegnap esti Molnár-premier sem különbözött sokban a többi Molnár-premierektől. A nagy gamin — ahogyan boldogult Beöthy Zolt nevezte el ezt a józsefvárosi csodagyereket — most is színporkázott, most is egy ötletből építette fel azt a pompás komédiát, melynek szatirikus élet ezuttal a hamis tündöklésű tekintély ellen fordította. Molnár Ferenc már a mai Magyarországon is megengedheti magának azt a derűs fölényt, amelyel ezuttal a bálványáemelt fináncotke Gauriz ankarját döntötte le. Nem mélyen, nem keserűen, csak egy torz gesztus és mosoly erejéig lebbentette fel a fátyolt a kipárnázott igazgatói szobák titkairól. Neki is, épúgy, mint vezérigazgató-hősének, elegendő volt egy kerek óra arra, hogy bebizonyítsa: ahhoz, hogy valaki ugynevezett művelt, csodálatraméltó és előkelő férfivá küzdje fel magát, — elég egy jószabású ruha, reudés fehérnemű, egy lakkcipő, néhány jóváltat gesztus, egy csekély-könyv, a hangsúlyok megfelelő kezelése és néhány kifejezés a szokvány-műveltség kézikönyvéből.

Molnár Ferenc viccesen állítja be ezt a komikus lehetőséget s talán maga sem veszi észre, hogy ezuttal milyen realista volt. Hogy mennyire igaza van abban, miszerint ahoz, hogy valakinek zsiros hivataladjon az Ur, nem annyira észre, mint inkább véletlenül van szüksége s ahoz, hogy valaki felüljön a mélyen tisztelt társadalom nyakára: nem feltétlenül szükséges urlovasnak lennie, elegendő ha csak soffőr. (A korszellem megkívánja ezt a kis változatosságot.) A darab meséje egyszerű és mégis raffináltan kigondolt. A vezérigazgatónak egy amerikai leány a vendége, akinek gazdag szülei (valószínűleg ezek is cipőpértől kezdtek) boldognak az előkelő milióért és ezért küldik leányukat egy kis európai kulturát legelni, — Norrison vezérigazgató urhoz. A leányzó nemhiába amerikai puritánok gyermeke: pár hónap leforgása alatt viszonyt köt egy soffőrrel, aki, mikor már a leány anyának érzi magát, elveszi őt feleségül. A szülők táviratoznak, hogy érkezében vannak Európába. A leányzó ekkor „mindent” bevall a vezérigazgató urnak, aki bár a pénz szolgáltatásban megtanult erkölcsi fórum is lenni, nem annyira azon háborodik fel, amin egy erkölcsi fórumnak ilyen esetekben fel kellene háborodnia, hanem csak attól fél, hogy ezzel a messzianisszal amerikai pénzügyi kilitásai forognak veszélyben. Azonban nem azért bankár, hogy megijedjen egy ilyen csekély komplikációtól. Azonnal mozgósítja az egész személyzetet, értve ezalatt nemcsak az irodai személyzetet, amely született szolgálkából áll, hanem az egész keretet: ügyészt, jogtanácsost, igazgatókat, pincéretket és dívatárosokat. A soffőr, aki öntudatos szocialista, persze eleinte ellenáll annak, hogy gentlemáné gyurják át, azonban — mit nem tesz meg az ember egy kis természetbeni jutalomért —, a végén mégis beadja a derekát és egy óra leforgása alatt már adoptált gróf, vezérigazgató, feltaláló, intellektuell, kitűnő modoru konzul lesz belőle. A pénz varázsa átvarázsolja őt is és bármennyire fáj a szíve régi, becsületes barátai után, a végén mégis rajón arra, hogy urnak lenni egyáltalában nem olyan nagy művészet:

a mai társadalomban az összes ehhez szükséges kellékeket hához szállítják, ha a megrendelő megfelelő garanciákkal rendelkezik. A garancia pedig ezuttal kitűnő: dollármilliomos szülők, dollármilliomos leány és egy ötletes európai vezérigazgató, aki bár erkölcsi fórum, de azért a gyakorlatban nagyon szereti gyakorlati az „erkölcstelenséget”. (Igy vannak ezzel már a világ teremtése óta az összes moralisták.) A diadal teljes, a vezérigazgató ur ezuttal is jól olajozta a kerekéket (Ebben a világban minden csak olaj kérdése). A darab nagyon találó poénnel végződik. A titkár így dicőíti a vezérigazgató urat: „Milyen egyszerű ember is ön, vezérigazgató ur — az egész emberiség az ön szolgálatára áll.” A vezérigazgató ur nem mulaszthatja el megtenni a t a megjegyzését, amelyet mi is csak helyeselhettünk: „Ez az emberiség szégyelheti magát”.

A darab főszerepét Forgács Sándor játszotta, a figura lényének és lényegének pompás megérzésével, de a rendkívül nehéz szerep a kelletténél előbb kifárasztotta. Igy is nagyon szép sikert aratott Tóth Erzsébet nem azt nyújtotta, amit vártunk tőle: egyáltalában nem volt amerikai leány. Balázs Samu ahelyett, hogy egy kemény, öntudatos és később cikikussá váló munkást adott volna — állandóan patetikus szólásokat és mozdulatokat vágott ki. Kitűnő volt Tompa Sándor kár, hogy szerepe nem volt kiadósabb. A többi epizód szereplők a tőlük telhető legjobbat adták. Tóth Elek még kis szerepében is karakterisztikus és eredeti tudott lenni.

A Molnár-premier előtt Nádass Sándornak egy kis egyfelvonásosát: a „Nagy cipőben kisfiú”-t adták, amiről nem lehet különösebb mondanivalónk. Kedves skicc a pesti kövezetről, néhány jól megfogott figurával. Az egyfelvonásos szereplői közül a legnagyobb elismerés Tóth Eleket illeti meg, aki egy kocsis szerepét olyan egyszerű realitással érzékeltette meg, amilyeure még nagyhírű színészeknél is nehezen emlékeztünk. Marsi Gizi bájos, virgancs és közvetlen volt, kár, hogy szerepét nem tudta jobban. Lantos Béla ez-

uttal kitűnő maszkban lépett a színpadra. A többi szereplők is megtették a magukét, — hogy a darabnak mégse volt nagy hatása, — az a darab hibája. (s. l.)

Ludwig Singer dr. képviselő Csehszlovákia zsidó kisebbségi problémáiról

— Egyeséges politikai párt alakul Chehszlovákiában —

Prága, nov. 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A legutolsó csehszlovákiai kamarai választásokon, mint ismeretes, a nemzeti alapon megszervezett zsidó kisebbségi csoportok a lengyel kisebbséggel karöltve négy mandátumhoz jutottak. Ebből két mandátumot a zsidó kisebbség kapott, amelyet dr. Ludwig Singer, a csehszlovákiai Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke és dr. Reisz Gyula, a szlovákiai Zsidó Nemzeti Szövetség egyik vezető tagja fognak a cseh parlamentben képviselni. A zsidó kisebbségek választási sikere alkalmból felkerestük Ludwig Singer dr.-t, akivel az Uj Kelet munkatársa hosszabb beszélgetést folytatott a csehszlovákiai zsidó politika eddigi eredményeiről és céljairól. Singer dr. többek között a következőket mondotta:

— Miután a cseh alkotmány a zsidóságot mint nemzeti kisebbséget elismeri, a csehszlovákiai zsidóság 1920-tól 1927-ig külön listával vett részt a választásokon. A zsidó listára minden alkalommal körülbelül százezer szavazat esett, a zsidóság azonban ennek ellenére sem tudta kép-

viselőit beküldeni a parlamentbe, mert a csehszlovák választási törvény azt a feltételt állítja fel, hogy a választáson résztvevő pártok legalább egy választókerületben a szavazatok többségét ériék el. Kizárólag Szlovákiában volt megadva a lehetősége annak, hogy a zsidóság mandátumhoz jusson, itt azonban a szavazatok mindannyiszor megoszlottak.

— Az a tény, hogy a zsidó pártnak a mostani választások alkalmával sikerült reális sikert elérni és két mandátumot kiharcolni, kétségtelenül kedvező befolyással lesz a csehszlovákiai zsidóság politikai helyzetének konszolidálására. Ez egyébként már a máhrisch-ostrau konferencián bebizonyosodást nyert, ahol a résztvevők kimondták az egyeséges zsidó-párt megalakítását. A szlovákiai zsidó tömegek meg fogják látni, hogy a parlamentben igaz reprezentánsaik vannak, olyanok, akik a zsidóság speciális érdekeiért fognak harcolni, ellentétben azokkal a politikai pártokkal, amelyek eddig a zsidó szavazatokat kérték, anélkül, hogy a zsidóságnak tett ígéreteiket a legcsekélyebb mér-

tékben is teljesítették volna.

A csehszlovák államnak sok ezer lakos van, akik bár évtizedek óta ezen a területen élnek, még mindig nem nyerték meg az állampolgársági jogot. Ezen a területen jelentős és fontos munka vár a zsidó képviselőkre. Magától értetődik, hogy a legnagyobb erővel fognak a zsidóság kultúrális szükségleteinek védelmében fellépni. Harcolni fognak abban az irányban, hogy a zsidóság szociális viszonyainak javítására és egyáltalán intervenciálni fognak a lehető legnagyobb energiával minden pozitív zsidó kérdésben, így a csehszlovákiai zsidóság vallási szükségleteinek kérdésében is.

Itt említjük meg, hogy a két nemzeti zsidó képviselőn kívül még hét zsidó tagja van a csehszlovák parlamentnek: dr. Bruno Kafta (német választóközösség), Sigfried Taub (német szociáldemokraták), dr. Leo Winter (cseh szociáldemokraták). Ezen kívül még négy zsidó képviselő került a zsidó listán a cseh parlamentbe, míg a szenátusnak egyetlen zsidó tagja van. Johann Polach (német szociáldemokrata).

Lengyelország több városában tüntettek a német-lengyel elszámolási egyezmény ellen

Varsó, november 16. Lodzban, Posenben s más városokban is tüntetések voltak a Varsóban október 31-én aláírt német-lengyel fizetési elszámolási egyezmény ellenében. A tüntetők energikusan tiltakoztak az egyezmény ratifikációja ellen, mert álláspontjuk szerint annak Lengyelországra kedvezőtlen volta miatt nem szabad életbe lépnie. A rendőrségnek csak Posenben akadt dolga. Itt félórás lármás tüntetés után fel is oszlatták a tömeget.

Litvánia tovább folytatja az akciót Vilna visszaszerzéséért.

Berlin, november 16. Kovnói jelentés szerint Zaunius litván külügyminiszter kijelentette, hogy Litvánia tovább folytatja a békés akciókat az ősi litván város, Vilna megszerzéséért. Esztországgal és Lettországgal a viszony megjavítása csak abban az esetben lesz várható, ha a két ország a vilnai kérdésben semlegességet tanusít. A külügyminiszter kijelentette még, hogy a Memel-vidék ügyében a tárgyalások december elsején kezdték vesztik.

A Keren Kajemet váltja vissza Erec Jisrael földjét.

Zsidók, áldozatok a Keren Kajemethnek!

Értesítés!

Megnyit Buknrestiben a főváros központjában a

hotel VENETIA

Str. Pictor Grigorescu 12 sz. A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hiedg- és melegvíz. Lift fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazók a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel:

„Venetia-szálloda” vezetősége Moisescu tulajdonos

A dús lázas

A gyilkos levél tak. F

Berlin, nov. 16. Düsseldorf tudós a düsseldorf-i tömzetének személy került megállapítani, hogy a rendőrség gonosztevőtől, megelföldelésének helyszínét az ásatásokat, hogy a rendőrség vethessék. Egy társnak s rövidesen nek helyén oly

A new

Tovább tart a v

Newyork, n. kai tőzsdékrak még csak most. A tőzsdéi össlétele olyan tenciák pusztujabb sikkaszt ujj hozza a kál James Riordan pation elnök Amerika milliólyett, s aki n és a rábizott

Általában n szenzációs öngtörtökön Robb teri bankár ö kezett meg. Rrika egyik legcítása volt, fürnyította a gáz az öngyilkossátek, már halot több mint eg

U de

A tegnapi ö Felgenhammer Palfreye ban A tőzsdégyrn véget életének magát.

A tőzsdén a godtobb volt, lentéstétel kös a tőzsdetan ket már előt

A lapok je tanács a jöv az üzletkötési só napjain h tartamot enge egyig és szor tőzsdét.

De nemcsak trófa súlyát, annak hatása ság sem. An van érdekelve több mint kétek. Az, hogy nyedett, vagy csökkent, leg életében érezt

A legutóbbi pénz nem jö másfél millió ment ki Amecsonvevők na pénz elveszett liárd lejjel le közgazdasági

Rot

Az amerika dozatai közt v re lord is, a A hírek szeri megszámlálha ura — font angazsmánt v vényekben, h

A düsseldorfi tömeggyilkos garázdálkodásai lázas izgalomban tartják Németországot

A gyilkos levélben értesítette a rendőrséget arról, hogy hol temette el áldozatát, akit a jelzett helyen meg is találtak. Ezek vettek részt az exhumálásán. A rendőrség nem tud nyomára jutni a gonosztevőnek

Berlin, nov. 16. A Berliner Tageblatt düsseldorfi tudósítójának jelentése szerint a düsseldorfi tömeggyilkos legújabb áldozatának személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. Amikor híre ment, hogy a rendőrség újabb levelet kapott a gonosztevőtől, melyben közölte áldozata elföldelésének helyét és azt hogy a rendőrség a helyszínen azonnal megkezdheti az ásatásokat, többen gépkocsiba ültek, hogy a rendőrségi autót a helyszínre követhessék. Egy hamar híre ment az ásatásnak s rövidesen az áldozat eltemetésének helyén olyan óriási, ezekre menő

tömeg gyűlt össze, hogy a rendőri karhatalom megerősítését kellett kérni. A megerősített karhatalom ezután kettős kordonnal vette körül az ásatás helyét, de csak alig tudta megakadályozni, hogy a kíváncsiak tömege a kordont át ne törje. Az ásatás nyomán először egy véres női ing és félcipő került elő, majd egy méterrel mélyebbről a tömeggyilkos legújabb áldozata, egy fiatal lány, akinek személyazonosságát nem sikerült megállapítani. A városban futótűzként terjedt el a legújabb szenzáció híre s a késő esti órákban újabb tömegek vonultak ki a

borzalmas lelet színhelyére. Ez, a rejtélyes gonosztevőnek már huszadik áldozata, de őt magát a legszorgosabb kutatás sem tudta eddig előtalálni. Berlin, nov. 16. A düsseldorfi tömeggyilkos garázdálkodásai miatt a lakosság körében az izgalom tovább tart. A rendőrség, melynek tekintélyét a titokzatos gyilkos már eddig is alaposan megtépázta, tegnap a gonosztevő egyik levelében jelzett helyen két méter mélységben megtalálta a tömeggyilkos legújabb áldozatát. A holttest legalább két hete került a földre.

Fehér fogak

Minden arcot vonzóvá és széppé tesznek, gyakran már a pompásan üdítő Chlorodont-fogpaszta egyszerű használata után. A fogak rövid használat után gyönyörű élféltésű felületre ragyognak, különösen ha a tisztításhoz külön erre a célra készített fogazatos sörtefű Chlorodont-fogkefét használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájszagot okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kísérlelje meg egy tubus fogkrémmel. Chlorodont-fogpaszta, -fogkefe és -szájvíz mindenütt kapható. Csak kék-fehér-zöld színű csomagolásban „Chlorodont” felirattal valódi.

csak Anglia, hanem az egész világ nagy érdeklődéssel várja ennek a bizottságnak a működését, ami természetes, mert hisz itt egy általános, nemzetközi problémáról, a hitelezéskérdésről, illetőleg a rendelkezésre álló tőkék gazdaságos elosztásáról van szó. A bizottságban részt vesznek Keynesen és Mc Kennan kívül az angol pénzügyi és gazdasági élet legkiválóbb reprezentánsai, néhány nagyiparos, bankár és a fogyasztók, valamint a Trade Unionok egy kiküldöttje. Angol szokás szerint az elnök pártatlan ember, Mr. Mc Millan, Anglia egyik legismertebb bírása. Az ilyen szakértő bizottságok működésének a multban is nagy hatása volt az egész európai közgazdaságra s a közgazdasági körök most is azt remélik, hogy Anglia elméleti és gyakorlati közgazdászainak együttes munkája megtalálja a módját, miképp lehetne a beteg közgazdasági életet meggyógyítani.

Még vannak gazdag emberek Amerikában.

Newyork, november 16. Az Egyesült Államok, különösen Newyork gazdasági köréi minden módon és eszközzel be akarják bizonyítani, hogy a legutóbb bekövetkezett tőzsdéi krach nem érintette sem a nagyon gazdagokat, sem a vállalatok vagyonát. A pénzügyminiszterium most adta ki statisztikáját az elmúlt évről, amelyből többek között kiderült, hogy az elmúlt pénzügyi esztendőben egy millió dollárnál nagyobb jövedelem felett kétszázkilencvenen rendelkeznek, vagyis ötvennél többen, mint az elmúlt esztendőben. Azok között, akik ezidén először szerepelnek a milliós jövedelmek között, hatvanhat asszony van, közöttük három olyan, aki még csak férjhez sem ment. Az Egyesült Államok leggazdagabb asszonyai három-négy millió évi jövedelem felett rendelkeznek. A leggazdagabb személyek legtöbbike Newyork államban lakik, számuk százharminchat. Utánuk következnek Pennsylvania harmincnégy dúsgazdaggal.

Newyork állama adja az északamerikai Unio adójövedelmének egynegyedét. Ez azonban nem jelenti, hogy a nemzeti vagyon egy negyede van ezen a területen, mert az Egyesült Államokban a kicsiny és középjövedelmek után nem fizetnek adót és csak a nagyon gazdagok tartoznak jövedelmi adójukat beszedésnek az államnak. A 136 milliós jövedelmű egyének Newyork államában együtt 52,112,000 dollárt fizetnek adóban. Az egész Egyesült Államok területén az elmúlt évben az adó 22,353,000,000 dollárt, Newyork államában viszont a befizetett adók összege 5 milliárd és 398 millió dollárt tett ki.

„Szegény-esték” francia-pezsővel.

Newyork, november 16. A tőzsdéi összeomlás után az amerikai felső tízezer körében divatba jöttek a szegényesték, amelyeken a dollármilliomosok és családtagjaik ócska, pécés ruhákban jelennek meg s a legegyszerűbb ételeket, többek közt kolbászt, káposztakörítéssel fogyasztanak. A terméket ilyen alkalmakkor a tőzsdéi összeomlás jelképei díszítik. A lapok szerint az estélyeken a hangulat nem mindig tragikus. A rongyos ruhákba öltözött milliomosok „néha napján” mégis megengednek maguknak egy-egy rendesebb menüt, a hozzátartozó francia pezsgővel.

Jugoszláv delegáció érkezett Szófiába határmenti birtokkérdések tárgyalására

Szófia, november 16. Tegnap Jugoszláv delegáció érkezett a bolgár fővárosba, akiket a szófia jugoszláv követség és a tárgyalni hivatott bulgár delegáció tagjai vártak a pályaudvaron. A két bizottság határmenti birtok kérdéseket kíván a tárgyalások folyamán rendezni.

A newyorki tőzsdekrachtól remélhető Európa gazdasági talpraállása

Tovább tart az öngyilkossági járvány. Állítólag lord Rothermere is tönkrement. Adómérsékléssel enyhítenek a válságba jutott vállalatokon. A fontosabb jegybankok kamatláb-csökkentésének jelentősége

Newyork, november 16. Az amerikai tőzsdekrach katasztrófális hatásait még csak most kezdik igazabban érezni. A tőzsdéi összeomlásnak a gazdasági életre olyan hatása van, mint valami öngyilkos. Életek, vagyonok, egzisztenciák pusztulnak el. Nap-nap után újabb sikkasztások, öngyilkosságok hírért hozza a kábel. A legújabb öngyilkos James Riordan, a Country Trust Corporation elnöke, aki a tőzsdekrach előtt Amerika milliárdosai sorában foglalt helyet, s aki nem tudta túlélni a saját és a rábízott vagyonok elvesztését.

Általában nem mulik el nap újabb szenzációs öngyilkosságok nélkül. Csütörtökön Robert Scherl volt rochesteri bankár öngyilkosságának híre érkezett meg. Robert Scherl, aki Amerika egyik legnagyobb pénzügyi kapacitása volt, fűrdőszobájába zárkózott, kinyitotta a gázcsapot és úgy követte el az öngyilkosságát. Mire az ajtó rátörték, már halott volt. Scherl veszteségei több mint egy millió dollárra rugnak.

Újabb korlátozások a tőzsdéi forgalomban.

A tegnapi öngyilkossági krónikájában Felgenhanner chicagói tőzsdéigynök és Palfraye bankár szerepelnek az élén. A tőzsdéigynök világitógázzal vetett véget életének, a bankár pedig föbelőtte magát.

A tőzsdén a hangulat valamivel nyugodtabb volt, életbe lépett a napi jelentéstétel kötelezettségének rendszere s a tőzsdetanácsis tagok első jelentéseiket már előterjesztették.

A lapok jelentése szerint a tőzsdetanácsis a jövő hétre tovább mérséklte az üzletkötési időtartamot és a hét első napjain háromórás üzletkötési időtartamot engedélyez, délelőtt tiztől déli egyig és szombaton meg sem nyitja a tőzsdét.

De nemcsak Amerika érzi a katasztrófa súlyát, hanem nem szabadulhat annak hatása alól az európai közgazdaság sem. Amerikában ötmillió ember van érdekelve a tőzsdekrachban, akik több mint kétmilliárd dollárt veszítettek. Az, hogy ötmillió ember elszegényedett, vagy vásárló- és hitelképessége csökkent, legalább ötvenmillió ember életében érezteti hatását.

A legutóbbi másfél év alatt amerikai pénz nem jött be Európába, ellenben másfél milliárd dollár európai pénzt ment ki Amerikába s minthogy a kölcsönvevők nagyrésze tönkrement, ez a pénz elveszett s ennyivel, tehát 252 milliárd lejjel lett szegényebb az európai közgazdasági élet.

Rothermere lord veszteségei.

Az amerikai tőzsdekrach európai áldozatai közt van állítólag Rothermere lord is, a híres angliai újságkirály. A hírek szerint a dúsgazdag lord, aki megszámlálhatatlan millióknak volt az ura — font sterlingekben, olyan nagy angazsmánt vállalt amerikai vasuti részvényekben, hogy vesztesége fel sem

mérhető. A lordnak magának gyárai és bányái vannak Amerikában, ezek értékében is olyan eltolódást okozott a tőzsdéi spekuláció, hogy a legendás Rothermere vagyon elpusztulásával kell számolni.

Az összeomlások hatását nem ellensúlyozza az, hogy a tőzsdéi pánik a jelek szerint már szűnőben van. Szerdán a hivatalos forgalomban újabb áresések történtek, amelyek egyes értékeknel 15—20 százalékot tettek ki. A hivatalos forgalom megszűnte után a magánforgalomban általános reménykedés és bizakodás lett urrá. Ez az optimisztikus helyzet még fokozódott csütörtökön, amikor híre jött, hogy a Holm-bankház egy millió darab Standard Oil-részvény vásárlására kapott Rockefeller-től megbízást. Rockefeller kifejezetten azzal a céllal adta ezt a megbízást, hogy segítsen a tőzsde siralmas helyzetén.

Hoover elnök hosszabb tanácskozást folytatott Mellon pénzügyi államtitkárral és a Federal Reserve Bank igazgatójával. A tanácskozáson a súlyos tőzsdéi veszteségekkel foglalkoztak s ennek következtében azzal a fenyegető helyzettel, amely a polgári középosztályt sújtotta Amerikában. A tanácskozás után Mellon közölte az újságírókkal, hogy a republikánus és a demokrata párt a kongresszus megnyitása után javaslatot terjeszt a kongresszus elé, amelyben 160 millió dollár adómérséklést indítványoz, amellyel azokon a vállalatokon akar segíteni, amelyek a tőzsdekrach folytán válságba kerültek.

A hitel nemzetközi szabályozása.

A newyorki tőzsdespekuláció összeomlása valamit könnyített a nemzetközi pénzpiac helyzetén. London, Newyork, Amszterdam és Berlin rátamérséklése olcsóbb pénzt jelent és jobb gazdasági

viszonyokkal biztat. Mindez azonban még mindig bizonytalan és végleg ki nem alakult szituáció.

Sokan voltak, akik azt hitték, hogy az infláció megszüntette a hitelkérdés végleges megoldását jelenti. Ez azonban tévedés volt. Mikor Anglia néhány esztendővel ezelőtt visszatért az aranystandardra, Keynes, a cambridgei híres pénzügyi szakértő azt mondta, hogy Európa ezzel a lépéssel rabja lett Amerikának. A newyorki tőzsdespekulációval kapcsolatos események igazat adtak Keynesnek. Európa a legsúlyosabb hitelkriszisébe került azért, mert Amerika nagyobb árat tudott fizetni a pénzéért, mint Európa. De ebből nem az következik, hogy akár Anglia, akár a többi európai ország helytelenül cselekedett, amikor visszatért az aranystandardhoz. Nem is tehettek mást. Ha az infláció bizonytalansága és az arany fluktuálása között kell választani, úgy nem lehet kétség, hogy az arany a kisebbik rossz. Az aranystandard a jelen viszonyok között nem nélkülözhető.

Az életstandard megjavítása.

Egy másik kiváló pénzügyi politikus, Mc Kenna, a Midland Bank elnöke, aki szintén kemény kritikus a Bank of England jelenlegi politikájának, mondja, hogy az a legjobb valuta, amiben a közönség a legjobban bízik. Keynes és Mc Kenna most együtt vannak abban az angol királyi bizottságban, amelyet Snowden pénzügyminiszter nevezett ki, hogy vizsgálják meg a Bank of England jelenlegi hitelpolitikáját és tegyenek javaslatokat, miként lehetne a jelenlegi hitelstruktúrát javítani, úgyhogy a reformok az ország iparának és kereskedelmének az előnyére váljanak, különös figyelemmel a foglalkoztatás mérvének kiterjesztésére és az általános életstandard emelésére. Nem-

Vegyen nálam hibanélküli selyemharisnyát
63 Leiért

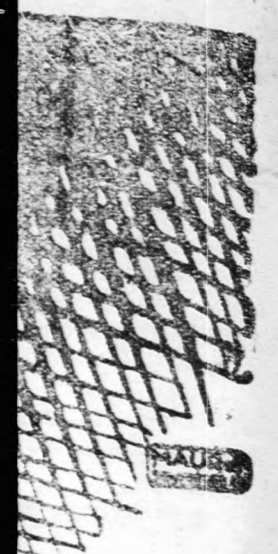
Egyedül csak nálam kap hibanélküli selyem férfisockni párját
39 Leiért

Kizárólag csak nálam vehet női és férfi pullowert vagy mellényt már
227 Leiért

Higyjen nekem és tegyen próbavásárlást!

SIPOS harisnya, keztü kötött és rövidáru üzlet

Cluj, Cal. Regele Ferdinand No. 8.

eria
y
aris
lub

ék volna.
annak sok ezer lak
edek óta ezen a ter
indig nem nyerték e
jogot. Ezen a tere
nunka vár a zsidó k
rtetődik, hogy a k
gunk a zsidóság k
védelmében fellép
ban az irányban, hog
viszonyain javítan
eniálni fogunk a k
rgiával minden poz
gy a csehszlovákia
kségeleinké kérdé
hogy a két nemz
vül meg hét zsidó
ák parlamentnek: d
választóközösség), S
szociáldemokraták), d
ciáldemokraták). Eze
zsidó képviselő kerü
seh parlamentbe, m
den zsidó tagja van
et szociáldemokrata

o városában tüntet gyel elszámolási ny ellen

16. Lodzban, Posetr
n is tüntetések voltak
31-én aláírt német
molási egyezmény
energiakusan tilt
ratifikációja ellen
rint annak Lengyel
volta miatt nem
A rendőrségnek csak
a. Itt félórás lármá
oszlatták a tömeget

lytatja az akciót szerzéséért.

g. Kovnói jelentés sa
ügyminiszter kijelen
vábbfolytatja a béke
város, Vilna megszer
és Lettországgal a v
abban az esetben les
g a vilnai kérdésben
A külügyminiszter k
Memel-vidék ügyében
r elsején kezdett

A zágrábi rendőrség felfedezte a horvát terroristák szervezetét

Eddig mintegy száz tagját tartóztatták a titkos szövetségnek

Zágráb, november 16. A zágrábi politikai rendőrség már régóta nyomoz egy titkos horvát terrorista-szervezet után, melynek tagjai követték el azokat a sorozatos merényleteket, melyek az utóbbi időben ismeretesebbé váltak. Így a királyi vonata elleni pokolgépes merénylet s a legutóbb Zágrábban leölt detektívek elleni támadás is a ter-

rorista szervezet tagjaitól eredt. A rendőrség nyomozása mindezekig sikertelen maradt, míg végre tegnap sikerült az egész szervezetet lelepleznie és annak két vezető tagját: Persecz és Pavelik emigráns horvát képviselőjének személyében letartóztatni. Egyidejűleg még vagy huszonöt egyént sikerült letartóztatni, akiknek egész család-

ját őrizetbe vették. Ezekkel együtt a tartóztatottak száma már is százra rug. A horvát lakosság körében a letartóztatások óriási izgalmat váltanak ki, míg a zágrábi szerk. körök kárörömmel állapítják meg, hogy a rendőrségnek végre sikerült a terroristák fészékét felfedeznie és ártalmatlanná tenni őket.

A Taar-Colțescu panama fantasztikus fejleményei

Leprabacillusokkal akarták megfertőzni a Colțescu panama felderítőjét

A rendőrség rossz tréfának minősíti az ügyet dr. Motiu azonban erélyes vizsgálatot követel

Cluj-Kolozsvár, nov. 16. (Az Uj Kelet tudósítójától. Megírta az Uj Kelet, hogy a bukaresti semmitűzők előtt a napokban fog lejátszani az a hatalmas kártérítési per, amelyet dr. Motiu Jenő, a CFR volt jogtanácsosa indított az államveszutak ellen. Dr. Motiu, mint ismeretes, hosszú időn keresztül személyesen vezette a vizsgálatot a Colțescu-panama ügyében és az nyomozásának adatai alapján indult meg a kolozsvári üzletvezetőség egykori diktátora ellen a bünyügyi vizsgálat és neki köszönhető, hogy Colțescu ma már szolgálaton kívüli állományban várja a brassói törvényszék ítéletét. A Taar-Colțescu panama leleplezése miatt dr. Motiunak távoznia kellett a CFR-től. Így akarták ezt Bukarestben. A CFR vezérigazgatóságának ebből az érthetetlen, önkényes intézkedéséből fakadt az a közel 14 és félmillió kártérítési per, amelyben a napokban fogja kimondani a végső szót a semmitűzők.

A titokzatos levél

Ennek az ügynek néhány nappal ezelőtt azonban különösen érdekes fordulata támadt. Két nappal ezelőtt, amikor dr. Motiu bement az irodájába, iratai között egy addig nem látott levelet pillantott meg. A levélben a következő állott:

Igen tisztelt Motiu dr.

A lapokból értesültem arról a nagyszerű purifikáló munkáról, amelyet Ön a CFR-nél végzett. Mi, bukaresti tisztelői ismeretlenül is őszinte nagyrabecsülésünket akarjuk Önnek ezután kifejezni. Folytassa továbbra is megkezdett munkáját és ne tántorodjon...

Ez volt az első oldalon. A második oldalon így folytatódott a levél:

„És most te aljas gazember, vedd tudomásul, hogy ez a levél leprabacillusokkal van átitatva és vedd tudomásul azt is, hogy menthetetlenül elpusztulsz.“

A levelet vastag dőhösszagu porréteg fedte. A borítékban mellékelve voltak holmi bórparabok, amelyekről a levél írója azt állította, hogy egy leprás embernek a lehámított epidermisze.

Fertőtleníti a bünyügyi osztályt.

Hogy dr. Motiu Jenőből milyen hatást váltott ki ez a levél, azt ma már pontosan megállapítani nem lehet. A levelet és a bórparabokat dr. Motiu odaadta szolgájának azzal az utasítással, hogy vigye el a rendőrségre, hagyja ott a bünyügyi osztály vezetőjének asztalán, ne szóljon senkinek egy szót sem, hanem jöjjön vissza. Így is történt.

A kolozsvári rendőrségen csakhamar felfedezték a levelet. A furcsa tartalmu levél kézről-kézre járt addig, míg valamelyik detektívnek észbe jutott, hogy a lepra fertőző betegség. Attól a pillanattól kezdve senki sem mert hozzányúlni, ellenben mindenki sietve szaladt a főorvosi hivatalhoz, ahol minden rendőrhivatalnokot sorjában fertőtlenítték.

A furcsa corpus delicti

Megindult a nyomozás. Dr. Motiut beidézték a rendőrségre, ahol elmondotta, hogy a Taar-Colțescu ügyben szerzett ellenségei nem először fenyegetik meg ilyen formában, mert azt reméli, hogy megijed és nyomozásának adatait eltünteti. A levél eredetére vonatkozólag azonban semmi újat nem tudott mondani.

És itt következik az újabb fordulat. A rendőrség felküldte a levélhez mellékelt epidermisz-darabokat az orvosi hivatalhoz, hogy vizsgálják meg. Az orvosi hivatal rövid idő múltán azt írta vissza, hogy a bórparab valószínűleg egy tyuknak a preparált bőre és hogy az orvosi tudomány nem ismer olyan esetet, amikor egy tyuk, vagy ehhez hasonló háziállat leprában megbetegedett volna. A rendőrségre a hivatalos orvosi vélemény kézhezvétele után megkönnyebbülten nevettek az eseten. Az érdeklődő újságíróknak, mivel a rendőrség fertőtlenítését és általában a nagy riadalmat felette restelték, úgy adták meg a felvilágosítást, hogy dr. Motiu rossz tréfának lett az áldozata és hogy az ügyvédnél állítólag már jelentkezett is egyik jóbarátja, aki bealvotta, hogy ő a tréfa értelmi szerzője.

Rossz tréfa, vagy merénylet.

A délutáni lapok így is számoltak be az esetről. Ugyancsak szombaton délután dr. Motiu a következő levelet küldte az Uj Kelet szerkesztőségéhez:

„A délutáni lapok mai számában egy cikk jelent meg, amely a Colțescu és Taar banditáinak leprabacillusokkal ellenem elkövetett merényléről számol be. Kérem ezzel kapcsolatban az alábbiak szíves közlését:

Nem igaz, hogy utólag levél érkezett volna, amely ezt az ellenem elkövetett merényletet tréfának jelentette volna ki, aminthogy az sem igaz, hogy utólag egy barátom jelenkezett volna nálam, aki állítólag magára vállalta ennek a rossz tréfának az értelmi szerzőségét. Tény azonban az, hogy a levél a leprabacillusokkal csakugyan megérkezett címre. A levélben bórparabok és seből eredő genny volt ügyesen és alig észrevehetően elrejtve. A levél első két oldalán egy előttem ismeretlen Jonescu nevű ur nagyon megdicsér. A harmadik oldalon pedig tudatja velem, hogy a levél leprabacillustól vett sebanyagokkal, tehát fertőző bacillusokkal van tele. Ezt a levelet elküldöttem a rendőrségre, a rendőrség és az ügyészség azonban tréfára vette a dolgot. Megjegyzem, hogy a bizton-

ság kedvéért azért mindenki sietve fertőtleníttette magát. A levél tudomásom szerint még mindig a rendőrség kezében van, hét pecséttel elzárva, egy felvett jegyzőkönyvvel együtt.

Csodálkozom a délutáni lapoknak azon beállításán, hogy én hipochondriában szenvedek. A rendőrségre nem is én, hanem a szolgálom vitte el a levelet és én csak a rendőrség hívására jelentem meg a bünyügyi osztályon, hogy irásban is megtegyem feljelentésemet. Hogy a rendőrség től ettől a levélről, ez az ő dolga. Én nem nagyon félek a levél útján terjesztett leprától. Mindenesetre a merénylet — merénylet marad és az, hogy nem sikerült, más lapra tartozik. Különben is két éven át állandóan fenyegetnek ezek a protezsált tolvajok, a gyávák most bacillusokkal próbálkoznak.

Mély tisztujtással stb.

Dr. Motiu Jenő.

Dr. Motiu tehát, amint a fenti levél bizonyítja nincs épen egy véleményen a nyomozó hatóságokkal. A rossz vicnek még eddig nem akadt gazdája, sőt — bármennyire komikusan hat az egész ügy, — még az sincs teljesen bebizonyítva, hogy valóban csak rossz tréfáról van szó.

Egyelőre várjuk a fejleményeket...

(w. v.)

Nagyon fontos!

HOTEL CARPATI
București, Piața Amzei

Renoválva, minden komforttal, központi fűtéssel felszerelve. Szobák jutányos áron kaphatók. Villamos megálló bármely irányból megközelíthető. Utazók kedvezményben részesülnek.

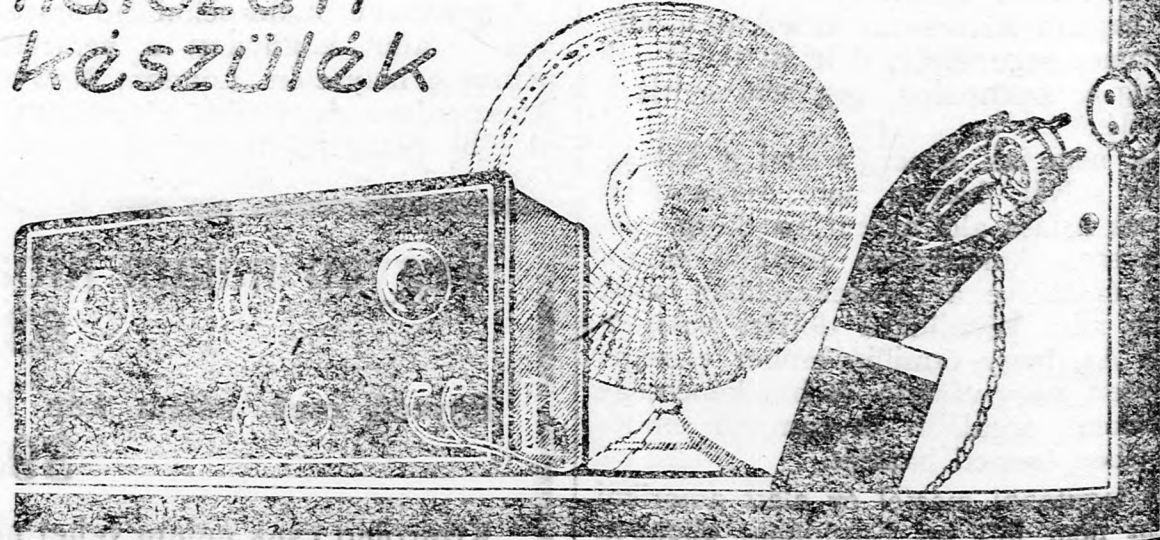
Esernyő készítés és javítás

gobelin-, kelin- és perzsafestés, továbbá párna, függöny és mindennemű montirozást a legszebb kivitelben és a legolcsóbb áron vállal „Fortuna“ kézimunka-szalón
Dánzinger-nővérek. Str. Saguna (Bartha M.-u. 7.)

Molnár,
Egy, kettő, három, 122 lei
Lepagenál, K'vár

Standard

halozati készülék

25-50%-kal olcsóbb lett a benzin

fogyasztás minden autónál, ami „VIX“ készülékkel van ellátva.

Nagy olaj megtakarítás.

Megszűnik a koromlerakódás a hengerekben.

Meghosszabbítja a kocsi üzemi képességének időtartamát.

Rendkívül olcsó!

Írjon még ma a romániai vezérképviselőnek:

AUTOVIX, Cluj, Str. Berthelot 7. Vizszonteladók és szakmabeli ügynőket keresünk.

A madarat a tolláról...

Az ember barátjáról...

és a kereskedőt árujáról lehet megismerni

Ajándékozza meg teljes bizalmával azt a kereskedőt, aki

DURA

elemmel szolgálja ki, mert ez a kereskedő minden más áruból is csak a egjobbat tartja raktáron s így mindenben az Őn érdekeit képviseli

Dura,
Timișoara

A kínai csapást

London, nov. 16. A kínai tudósítói kínai felkelők vémet arattak. Honmáncsapatok feléddigi részleteket, hogy a felkelő csapatok törbejűt

A cseh klauzusa

Prága, november 16. A csehek tegnapi küldöttséget me rektorához. A mot nyújtott követelik az or a csehek és ide

Franci Angliában sür

Páris, november 16. Ebben az évben be a tél Franci években. A Co az országban cs pont körüli hőm leben, Montpell ban és a Pyrei erős havazás in nap este volt e mérséklet erőse

Budapest, nov giai intézet idő változókon és

ZSIDÓ

Zwi Lewanon és Huedinben. Hajjeszod jeruzsá legátusa az erdél sából vasárnap é diut fogja az Or felkeresni. Aghire Lewanon az otte tetni a palesztin és problémát. V tartandó mitinge mákról előadást delegáció ezen k méjük, hogy a problémákat alap noanak, kiváló s rüni fog e köz nyerni ezen eg zsidó ügynek.

A deji Wizo A deji Wizo, an lis dr. Weinberg dr. Naschné Ern asszonyok kezde ismét megkezdí szakított teréke 17-én délután n hívására, dr. Ba ken működő K tagja, a zsidó és farsáthatatlan és beszámolót tart Wizo-világkonfe szony feladatair szony feladatair előadását nagy zsidó asszonytar

Hitachdut-m
Közölte már az cionista-munkásp órai kezdettel m kások székházána 7). A mitingen burg József cion ban fogják ismer lesztinai kérdése zsidó, mint a ke homlokterében is meghív min vezetősége. Beléj

A kínai forradalmárok csapatai döntő csapást mértek Honan tartományban a kormánycsapatokra

London, nov. 16. Az Associated Press szinghaji tudósítójának jelentése szerint a kínai felkelők véres harcok után győzelmet arattak Honan tartományban a kormánycsapatok felett. A kormánycsapatok részletesikerei annak tulajdoníthatók, hogy a felkelők taktikája a kormánycsapatok törbeejtésére irányult, ami ugy-

látszik, sikerült is. A kormánycsapatok két hadosztálya a súlyos veszteségek után fejvesztetten menekül Honan tartomány területéről. A harcoknak mindkét részén több ezer halottja és sebesültje van, de a kormánycsapatok foglyokban is igen jelentős számú embert veszítettek.

A cseh egyetemi hallgatók numerusz klauzuzst követelnek az idegen diákokra

Prága, november 16. Az egyetemi hallgatók tegnapi tüntető felvonulásuk után küldött-éget menesztettek az egyetem rektorához. A küldöttség memorandumot nyújtott át, amelyben a hallgatók követelik az orvosi fakultás első éven a csehek és idegenek kurzusainak ket-

téválásztását, az idegenek részére külön képességi vizsgák bevezetését, a cseh tanítási nyelv kizárólagosságát, az idegenek numerus claususát és végül a diplomák nosztrifikálásának megszigorítását.

Franciaországban beállott a tél

Angliában sűrű köd van. Éjjeli fagyokat jelent a budapesti meteorológia állomás

Páris, november 16. A jelek szerint ebben az évben hat héttel előbb állott be a tél Franciaországban, mint más években. A Cote d'Azur kivételével az országban csaknem mindenütt fagy-pont körüli hőmérséklet uralkodik. Lille-ben, Montpellierben, a Haute-Savoie-ban és a Pyreneusok előhegységeiben erős havazás indult meg. Párisban tegnap este volt egyórás havazás. A hőmérséklet erősen alászállott.

várható csapadékhajlammal és esetleg éjjeli faggal. A hőmérséklet Budapesten ma délelőn 5 fok Celsius. Ma éjjel a Dobogókőn 10, a Svábhegyen 2 és fél centiméter hó esett.

London, november 16. Anglia déli részét sűrű köd borítja. A fővárosban és vidéken emiatt számos közlekedési baleset történt. Londonban autók, teherszállító járművek és közúti vonatok karamboljainak eddigi jelentések szerint 37 súlyos és mintegy száz könnyebb sebesültje van. Vidéki városokból is számos összeütközést jelentettek.

Az angol kormány hivatalosan elismerte Nadir khánt Afganisztán uralkodójául

Nadir khán levélben világosította fel az angol kormányt Habibullah kivégzésének körülményeiről

London, november 16. Henderson külügyminiszter a kormány nevében táviratot küldött Kabulba, melyben közli, hogy Anglia elismeri Nadir khánt Afganisztán uralkodójául.

Az új afgán uralom diplomáciai elismerésével kapcsolatban a lapok beavatott helyről közlik annak az emlékiratnak tartalmát, amelyet uralmának elismerése előtt Nadir sah az angol kormányhoz intézett. A király ismerteti trónralépésének előzményeit, majd el-

refarálja a bitoló-uralkodó, Habibullah kivégzésének történetét. Eszerint Nadir király a foglyul ejtett Habibullahnak megbocsátott s őt szabadon akarta engedni, de tizenkét minisztere és a törzsek főnökei követelték kiadatását, hogy felette ítéletet mondhassanak. A király meghajolt a nemzetet képviselő vezetők akaratát előtt s kiszolgáltatta a Korán ellen sokat vétkezett rablóvezérkirályt, akit aztán büneiért halálra ítélték.

Az amerikai „hazafiak” ligája akciót indítottak Károlyi Mihály beutazási engedélye ellen

Washington, november 16. Tudvalevő, hogy Károlyi Mihály, a magyar népkéztársaság emigrációban élő volt elnöke, több ízben kérelmezte az Unió kormányánál Amerikába való beutazásának engedélyezését. Az amerikai kormány Károlyi Mihálynak ezt a kérelmét kétféleképpen megtagadta, de mintegy két hónappal ezelőtt revízió alá vette álláspontját és úgy Károlyi Mihálynak, mint családjának megadta a beutazási engedélyt.

Az „amerikai hazafias nők és férfiak” egyesületének hangzatos neve alatt működő reakciós liga most memorandumot

készített, amelyet Stimson külügyi államtitkárhoz nyújtott be és amelyben tiltakozik Károlyi Mihálynak Amerikába való beutazása ellen. A memorandumban arra szólítják fel Stimson külügyi államtitkárt: hozza nyilvánosságra, hogy milyen szempontok irányították az amerikai kormányt akkor, amikor előbbi álláspontját revízió alá vette, mégis engedélyezte Károlyi Mihálynak és családjának Amerikába való beutazását. Politikai körökben úgy vélik, hogy az amerikai reakciós liga kezdeményezése magyar reakciós körök sугalmazására történt.

HOTEL METROPOL BUKAREST

A királyi palotával szemben
Modern komfort az Uj Kelet minden olvasója
Modern komfort
15% kedvezményt kap a szobaárakban, — ha felmutatja ezt a hirdetést!

ZSIDÓ KÖZÉLET

Zwi Lewanon látogatása Aghiresen és Huedinben. Zwi Lewanon a Keren Hajjeszod jeruzsálemi direktoriumának delegátusa az erdélyi kuratorium megbízásából vasárnap és hétfőn Aghirest és Huedint fogja az Országépítő Alap érdekében felkeresni. Aghiresen vasárnap délután fogja Lewanon az ottani zsidósággal megismertetni a palesztinai helyzetet és az újjáépítés problémáit. Vasárnap este Huedinben tartandó mitinga fog ezekről a problémákról előadást tartani a Keren Hajjeszod delegáció ezen kitűnő tagja. Biztosan reméljük, hogy a Palesztinát és a zsidó problémákat alaposan ismerő Zwi Lewanonnak, kiváló szónoki képességeivel sikerülni fog a községek zsidóságát is megnyerni ezen egyetemes nagy emberi és zsidó ügynek.

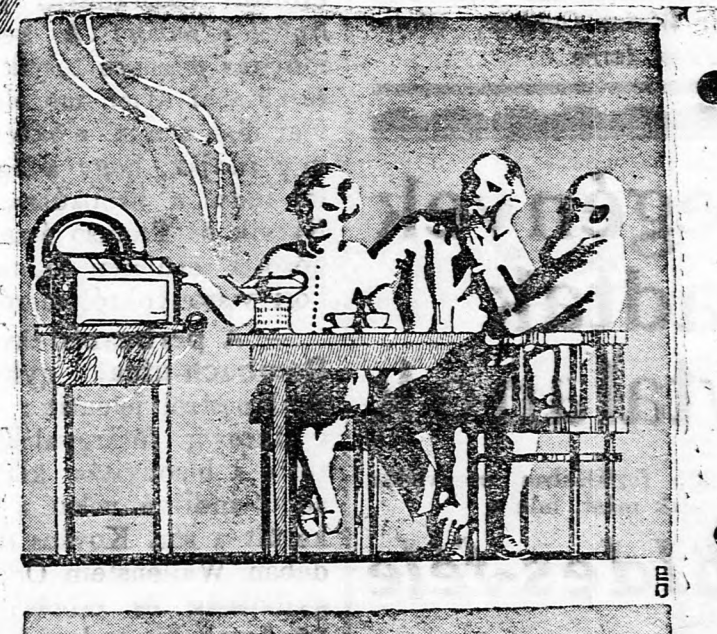
A deji Wizo vasárnapi előadása. A deji Wizo, amely a múlt évben az agilis dr. Weinberger Manóé, dr. Beerné, dr. Naschné Ernster Margit és más zsidó asszonyok kezdeményezésére alakult meg, ismét megkezdte a nyári szünetben félbeszakított tevékenységét. Vasárnap, e hó 17-én délután négy órakor a Wizo meghívására, dr. Rachel Klompus, az Erdélyben működő Keren Hajjeszod delegáció tagja, a zsidó és cionista némozgalom ezen fáradhatatlan és kiváló reprezentánsa fog beszámolókat tartani a Zürichben lezajlott Wizo-világkonferenciáról és a zsidó asszony feladatairól. Dr. Rachel Klompus előadását nagy érdeklődéssel várja Deji zsidó asszonytársadalma.

Hitachdut-miting vasárnap délelőtt. Közölte már az Uj Kelet, hogy a Hitachdut cionista-munkáspárt vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel mitinget rendez az Építőmunkások székházának nagytermében (Str. Vail 7). A mitingen dr. Kohn Hillel és dr. Hamburg József cionista-szocialista megvilágításban fogják ismertetni azokat az aktuális palesztinai kérdéseket, amelyek most úgy a zsidó, mint a keresztény világ érdeklődésének homlokterében állanak. A mitingre ezúton is meghív minden érdeklődőt a Hitachdut vezetősége. Belépődij nincs.

Azt a hegedűhangversenyt... mely a napokban aanyi élvezetet nyújtott, szeretné még egyszer meghallgatni, de igen fárasztó, hogy a napi munka után ismét a házon kívül töltsön egy estét.

A hegedűhangversenyt kényelmesen meghallgathatja odahaza, épen olyan jól, mint a hangversenyteremben a PHILIPS ideális kombináció segítségével, mely a következő:

VEVŐKÉSZÜLÉK
ANÓDTRANSZFORMÁTOR
ÉS HANGSZÓRÓ

PHILIPS

mindenki sietve...
A levél tudom...
mindig a rend...
hét pecséttel el...
jegyzőkönyvvel

Utáni lapoknak...
gy én hipochon...
A rendőrségre...
a szolgám vitte...
csak a rendőrség...
eg a bünyüi osz...
an is megtegyem...
gy a rendőrség fél...
az ő dolga. En...
a levél utján ter...
ndenesetre a me...
et marad és az...
más lapra tarto...
ét éven át állan...
szek a protezsált...
most bacillusok.

r. Mojiu Jenő."

t a fenti levél bizo...
eménnyen a nyomoz...
enek még eddig nem...
mennyre komikusan...
ég az sincs teljesen...
an csak rossz tréti...

eményeket...
(w. v.)

os!

CARPATI
Piafa Amzel

orttal, központi fü...
jutányos áru...
álló bármely irány...
bók kedvezményben...
ek.

és és javítás

estés, továbbá párna...
kontrozást a legszebb...
és a

na" kézimunka...
szalon

guna (Bartha M.-u.7.)

ár,
om, 122 lei
K'vár

es bizalmával
dót, aki

RA

ki, mert ez a...
más áruból is...
tarija ra-táron...
az Ön érdekeit...
eli

a,
para

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felölts szerkesztő: Jámber Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

November 20

A gyanútlan olvasó nyilván csodálkozva kérde: miért került ez a szürke naptári dátum e cikk élére, miben különbözik ez a nap a többi napoktól? Sokban és főként egyben. Ezen a napon tartják meg a kolozsvári zsidó kórházegyesület sorsjátékának húzását, amikor is több mint 2000 nyeremény közel hárommillió lei értékben kerül kiosztásra. Sok ezer ember várja erdélyben szivdobogva ezt a napot, mert hiszen ez az első alkalom, amikor egy valóban komoly sorsjáték nyereményei húzásra és főként kifizetésre kerülnek. November 20-ika emlékezetes lesz mindazok számára, akik ebben a sorsjátékban résztvesznek és sokan, nagyon sokan életük végéig ünnepnapnak fogják tekinteni ezt a dátumot, amikor megragadták életük szerencsés pillanatát. Hiszen egyetlen zsidó kórházorszjegy révén könnyűszerrel olyan vagyonhoz juthat, aminőt csak a legritkább emberek tudnak egy egész élet ve-rejtek munkájával megszerezni.

Immár veszedelmesen közeledik november 20-ika, a zsidó kórházorszjegyek húzásának napja. Mindenkinek, aki szívén viseli saját maga és családja jövőjét és boldogságát, melegen ajánljuk, hogy amennyiben még nem vett, sürgősen szerezzen be zsidó kórház sorsjegyet, hogy el ne essék ettől az oly ritkán kínálkozó nagyszerű lehetőségtől.

Megkezdődtek a Jewish Agency politikai bizottságának ülései. Londonból jelentik: Kedden, november 12-én kezdődött Londonban a Jewish Agency politikai bizottságának ülése. Az ülést Lord Melchett, a Jewish Agency tanácsának elnöke vezette. A tanácskozáson részt vettek: Baron James de Rothschild, Oscar Wassermann, a Deutsche Bank igazgatója, Chaim Weizmann professzor, a cionista exekutive londoni tagjai és a Jewish Agency angol tagjai. Az első gyűlésen Palesztina mostani helyzetét tanácskozták végig.

Zsidó joghallgatók! A kolozsvári zsidó diákmenza vezetőségének kezdeményezéséből vasárnap délután három órára hívtuk össze az összes kolozsvári zsidó joghallgatókat, egy jogászegyesület megalakítása céljából. Külön meghívókat nem bocsátottunk ki, de egyformán elvárjuk mindegyik kollégánktól hogy ezen az alakuló közgyűlésünkön pontosan ott legyen. Az alakuló közgyűlést a Zsidó Diákmenza Honvéd-ucca 11 szám alatti olvasótermében vasárnap, folyó hó 17-ikén délután három órákor tartjuk meg. Az előkészítő bizottság nevében: **Weisz Oszkár, Weinmann Vilmos, Farkas Imre.**

Vérszegények sápadtak étvágytalanok

legyengültek és állandó fejfájásban szenvedők ne használjanak mást, min a

Dr. Földes-féle Ferrol Vastáplikör-t

mely elősegíti a vörösvérsejtek képződését kitűnő étvágyat idéz elő, a test megerősödik és sulyban gyarapodik. A legjobb erősítő és hizlaló szer. A vérszegény, sápadt, gyermekeket meghízaltja. Vérszegény nőknél a havi tisztulást elősegíti s a görcsös fájdalmakat szünteti. Kiváló orvosi szaktekintélyek javasolják, egy fél literes üveg ára 110 lej. Megrendelhető egy levelezőlapon. Postán utánvétellel szállítja kizárólag **Dr. FÖLDES** gyógyszerészre és vegyészeti laboratóriumára R A D, Strada Eminescu 21, Egy kurára 6 üveg szükséges. Hat üveg rendelésénél postai díjat nem számítunk fel. Hamisítványoktól óvakodjunk.

Szélben, esőben és hóban: NIVEA-CREME

Szél, hideg és nedvesség állandóan elvonnak az Ön bőrtől oly fontos anyagokat, amelyek hiánya az időelőtti ráncokképződést mozdítja elő. Bőrének azonban szabad levegőre, ápolásra van szüksége. A Nivea-Creme az egyetlen, amely bőrt az időjárás kellemetlen hatásaitól megóvja. Csak a Nivea-Creme tartalmaz eucerint: ez megvédi agyenge bőrt a kiszáradástól és megakadályozza a korai ráncokképződést. A késő öregesség megőrizheti fiatalos külsejét a naponkénti Nivea-Creme használatával.
 Dobozok Lei 10.-, 16.-, 34.-, 72.- | Tubusok Lei 30.- és 45.-
 Emil Ziegler, Braşov-Brassó, Vasut-ucca 43

Stramer szintársulata Kolozsváron. Szombaton este Stramer S. jiddis szintársulata ismét megkezdte kolozsvári vendégszerelését. Az együttes ezúttal az Építőmunkások Színházában játszott olcsó helyreállítás mellett. Steinberg: „Isten nevében“ c. zenés életképében mutatkozott be, jelentős sikerrel. A jiddis társulat vasárnap délután is játszik, még pedig négy órai kezdettel. Az „Idiótát“ fogják játszani, Gordin népszerű zenés drámáját, Stramerrel a címszerepben. Vasárnap este fél kilenc órákor Lilien: „Szerelmem láncai között“ című vidám életképét játsszák, hétfőn este a „Der Fremde“ című életkép megkezdésén Olsanetzky tájos operettje: „Süsse chalajmes“, szerdán pedig búcsuelőadásul: „Der Jeschiwebocher“. Stramerék előadásai iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Anglia újabb tízmilliárd lejt áldoz évente a munkanélküliség elleni biztosításra. Londonból jelentik: Tegnap délután megjelent a munkanélküliség elleni biztosításnak reformjáról szóló törvényjavaslat, amely a segélyösszeg skáláját felemeli és ennek fedezésére az állami hozzájárulást tizenkét és félmillió fonttal növeli. Az állam tehát huszonegy és félmillió fonttal járul hozzá összesen a biztosításhoz. A javaslatot, amely kilencmillió ember sorsát érinti, a konzervatívok hevesen ellenzik, végül azonban második olvasásra a parlament 184 szavazattal 63 ellenében elfogadta.

Hétfőn vízrebocsátják a világ legnagyobb tengeralattjáróját. Párisból jelentik: A francia tengerészeti miniszterium megbízásából épített óriás tengeralattjárót, mely a maga nemében a világon a legnagyobb, hétfőn bocsátják vízre a cherbourgi kikötőben. A tengeralattjáró, amelynek Surcouf nevet adták, különböző irányból egyszerre tízenegyszer torpedó löveget képes kibocsátani. Fedélzete vastag páncéllal készült, amelyen négy hatalmas gépfegyverrel kívül ágyúk is vannak felszerelve. A Surcouf 400 lábnyi hosszú, óránként 19 csomónyit haladhat és 560 lábnyira bocsátkozhatik az óceán mélyére.

Bányarobbanás tizenegy halottal és négy súlyos sebesülttel. Belgrádból jelentik: Azssai Törökországban, a Fekete tenger partján levő Songulduk közelében egyik szénbányában bányalégrébbanás történt és az explozió a bejáratot eltorlaszolta. Eddig 11 holttestet és négy súlyos sebesültet hoztak felszínre. Attól tartanak, hogy a bányában levő többi munkásokat már nem találják életben.

A Graf Zeppelin tíz napon belül elindul északsarki próbautjára. Berlinből jelentik: A kedvezőtlenre fordult időjárás ellenére folyik a Graf Zeppelin északsarki útját megelőző északszkandináviai légi utnak előkészítése. Beavatottak úgy tudják, hogy a léghajó tíz napon belül indul a próbautra s ez alkalommal Narvik és Tromsø északnorvégiai városok közötti területen fognak a léghajóról légköri viszonyokról méréseket eszközölni.

A perbeszédre került a sor a Rombach-utcai gyilkosság ügyében. Budapestről jelentik: A Rombach-utcai gyilkosság főtárgyalásán a bíróság elvetette a bizonyítás kiegészítése iránt beadott indítványokat s így a perbeszédre került a sor. Kovács dr. ügyész vádbeszédeben Wallenstein Ödönt és Tót Lajost gyilkosság és rablás büntetében kéri bűnösnek kimondani és rájuk szigorú büntetést kiszabni. A per harmadik vádlottját, Wallenstein Manót mint bűnrésztelt kéri az ügyész büntetni.

Makacs székrekedés, vastagbél kataris, gyomorhaj, puffadás, vértorlás, sárgaság, aranyeres csomók, csipőfájás eseteiben a természetes „Ferenc József“ keserűvíz, reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve, rendkívül becses házi szer. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint **Ferenc József** víz még ingerlékeny belső betegknél is fájdalom nélkül hat. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Eljegyzés. Händler Margitkát Cluj-ról eljegyezte Engel Mór, Tasnád. (Mind-en külön értesítés helyett.)

Egy amerikai mérnök sikeres kísérleteket végzett fényképfelvétel drótnélküli továbbításával. Londonból jelentik: Jealkins amerikai mérnök sikeres kísérleteket végzett repülőgépről felvett fényképfelvétel drótnélküli uton történő azonnali továbbítása terén. A mérnöknek sikerült a pilóta által a levegőben látott képeket a földön lévő megfigyelők részére láthatóvá tenni. Műszaki körökben óriási jelentőséget tulajdonítanak a mérnök találmányának, mely különösen a tudományos kutatásban és a modern harcászati fog fontos alkalmazást nyerni. Beavatottak szerint az új találmány fényképlencsék és távolba látó készülék kombinációja révén érte el a szenzációt keltő eredményt.

Az Uj Kelet szatmári fiókszerkesztősége és fiókiadói hivatala mai napról visszakközöltött régi helyiségébe. (Piața Bratianu, Deák-tér 7 szám, Gólyaaruházudvar, telefon 11.) Kérjük ottani m. t. ügyfeleinket, hogy lapunk érdekörébe vágó mindennemű szellemi és adminisztratív természetű ügygel: tudósítási anyaggal, hirdetéssel, előfizetéssel, valamint ezek díjainak befizetésével ezentúl ide sziveskedjenek fordulni.

Hétfőn dől el a belga kormányválság ügye. Brüsszelből jelentik: A kormányválság ügyében hétfőn lesz a döntő nap. Beavatott körökben nem hiszik, hogy a kormány lemondása elkerülhető legyen.

Véres összetűzés Neuköllnben a kommunisták és a karhatalom között. Berlinből jelentik: Neukölln városrészében összetűzős történt a kommunisták és a karhatalom között. A kommunisták meg akarták roharni a német nemzetiek kerületi irodáját és az előtte levő oszlopokat nacionalista plakátjai miatt ki akarták dönteni. A rendőrség a kommunisták megtámadták s revolverrel többször a levegőbe löttek, úgyhogy a rendőrség erőiteseket volt kénytelen kéri. Később a kommunisták egy része szétszéledt s a többiek rendőrkézre kerültek.

A marosvásárhelyi Szultána szövegkiállítása. A marosvásárhelyi Szultána nevű szöveggyár az Unió utca egyik butoráruházában kiállítást rendezett. Kétféle, egymástól élesen elhatárolt szövegfajták vannak itt kiállítva és különösebb figyelmet azok kellettek, amelyek a modern butorokkal és vonalakkal számotvetve, nem régi, hagyományos mintákat tüntetnek fel, hanem egyenes vonalakat, leegyszerűsített mintákat. Élesen ellentétes színek játékaát találjuk ezeken a szövegeken, amelyek ép úgy alkalmasak falak díszítésére, valamint a padló révén a lakás intímé tételére. A tervezés Bedőházy Katina munkája. A selyem és gyapjuszövegeket szindus mintáznak teszi kedvesekké és intímekké. A kiállítás iránt me-leg érdeklődés nyilvánul meg városzerte.

Ludwig Stein professzor hetven éves. Berlinből jelentik: Ludwig Stein, a berlini egyetem filozófiai tanára, most töltötte be életének hetvenedik évét. Ebből az alkalomból a sajtó melegen emlékezik meg a tudós életművéről. Stein tanár fedezte fel Hannoverben azt a Leibnitz-dokumentumot, amely igazolja, hogy a nagy német filozófusnak Spinoza tanaihoz élénk kapcsolatai voltak. A Vossische Zeitungban Dawid Koigen tanár a szociálfilozófus, a szociológus és kulturpolitikus Steint ismerteti. Stein filozófiai pályáját a zsidó középkori bölcsészek ismertetésével kezdte, majd Nietzsche-t ismertette, irt egy könyvet a szociológiáról, számos angol műve jelent meg és hetvenedik születésnapja alkalmából Berlinben Karl Haymann kiadásában album jelent meg, amelyben kimagasló tudósok és politikusok méltatják Stein tanár érdemeit.

A zágrábi rendőrség elfogató parancsot adott ki egy előkelő horvát politikai fia ellen. Zágrábról jelentik: A

rendőrség elfogató parancsot adott ki Lovkovic Mladen egyetemi hallgató, egy neves horvát politikai fia ellen, akit 10 nappal ezelőtt Zágrábrban meggyilkolt rendőrszerek megölésében való bűnrészességgel gyanúsítanak.

Két 12 éves diák „szerelem“ öngyilkosságát követett el Németországban. Berlinből jelentik: Két kisdiák a Havel terület egyik tavára-ugrással öngyilkosságot követett el. Mindkettő a töba feladt. Hátrahagyott búcsuleveleik szerelmeselegetnek öngyilkosságuk okául, roha írások 10—12 éves korra vall.

Az Oroszországból kivándorolt német családok között skarlát-és tifuszjárvány lépett fel. Berlinből jelentik: Az Oroszországtól kivándorolt siberiai német telepek családtagjai körében Kieiten skarlát-és tifuszjárvány lépett fel, hogy a kivándorló családok legtöbbje nem tehetett eleget a hatóságok azon utasításának, hogy megfelelőbb elhelyezésük céljából üljenek vonatra s utazzanak át Hamburgba. Mint a lapoknak jelentették Moszkvában újabb kétezer német család gyűlt össze s ezeknek is az a tervük, hogy az orosz területet elhagyják. A biradalmi kormány tudomására jutott, hogy ezek is nagy nékülözésekkel küzdenek s ezért regélyt fog eljuttatni a szűkellőknek s ezenfelül társadalmi segítő ekeiót is beindít fel-segítések érdekében.

A vgyázatlan portás cigarettájától felrobbant a kiömlő gáz és rombadólt az egész épület. Berlinből jelentik: Scholem nyomdatulajdonos tegnap este irodahelyiségében gázömléssel öngyilkosságot követett el. A ház portása figyelmes lett a gáz szagra, feltörte az iroda ajtaját, de elfelejtette égo cigarettáját eloltani. Az irodahelyiség óriási detonációval felrobbant, az egész épület rombadólt, a portás életveszélyesen megsebesült.

Egy híres prágai színész boperelt egy prágai szobrászt, mert potréját derékig meztelenül mintázta meg. Prágából jelentik: Prága társadalmi körében nagy érdeklődéssel várják annak a pernek kimenetelét, melyet Szedlacek Anna, a cseh főváros híres drámai színésznője indított a jönevű Foith szobrász ellen. Foith memrég kiállította a színész mellszobrát derékig meztelenül. Szedlacek Anna viszont azt állítja, hogy a szobrász csak a fejét mintázta róla, a testet nem. Foith szobrász ezzel szemben igazolási akarja, hogy Szedlacek Anna igenis a testre is modelt állt neki és állítását Kramer volt miniszterrel is bizonyítja, mert Kramer, akinek ugyanakkor készítette a szobrát, többször ott volt műtermében, mikor Szedlacek Annát mintázta. Most a prágai bíróságra vár annak eldöntése, hogy a szoborn mintázott felsőtest a népszerű művésznő-e vagy sem?

Thomas Mann Buddenbrooks
 németül, 736 oldal, famentes papíron, diszes vászonkötésben
120 lei Lepagenál, Cluj

Apróhirdetések
Figyelem! ארטי כשר
 Szállítok libabört-hájjal. Prima füstölt-hust, a legfrissebben olvasztott és higiénikusan kezelt LIBAZSIRT elképzeltető olcsó árban, saját export-bödnömben.

Friedmann Sámuel
 ORADEA, Cuza Voda 6.
 SZÉPEN butorozott szoba kiadó. Ferenc József-ut 32. Preisler.
 BELFÖLDI gesztenyét mm.-ként 1600, tavalyi jó aszalt szívat 2200, belföldi héjasogyvót 1800 lejért szállít utánvétellel Roos, Teuti de sus, Baia mare. 2574
 INTELLIGENS, fiatal urileány butorozott szobát keres. Esetleg teljes ellátással. „Szerény igényű“ jelígera a kiadóba.

Vasárnap, 17
Salom S

Hogy

Ma reggel egy a Le Santéban. három átlépte a fegyver nem ör. Az ő cellája táv tárgyalás külön igy mélyen alud semmit. Társain hogy az éjlel
 — A családom bart, ne hadd el Mire hozzá n lági törvényekh
 A mai tárgya vonatott lesz. hogy felhívások ben Petljura el anarhia ellen. említést, de fő Ukrajna népei k sal...

Roppant laiku ügyvéd, hogy a hívásokat olvas tendenciájával a mek is tisztában

De tudjuk azt ellen maszkáva Kámpinky már dik elő, akkor T Van neki is ebb mációk és felhi akkor Ukrajna.

Szomoszenká olvassa fel To 1919 február 17 a hetman, hogy lólt nép", ho ják a népeket e büntetik őket. den egyes betü véres rongy kelszagolta

Kámpinky r egy felhívást k nyos gyorsaság hívást Petljura pogromoknak - válik becsületér mit tenni...

De a jó ügy jegyezni, hogy tól, hogy Torro gromokról.

— Megérte védekeit! — nikusan.

A hallgatóság szenvedéseit, a Nem jön sehoh hogy újból do megszorongatot jel, megvert s kifele a vád eg az ő soruk. H

De tanukat gati. Látom, a Lpolgár, aki a ben ül, nagyo san unatkozik.

A tárgyalás ne A tábornok ü ügyész mindun a tárgyról bes hogy Petljurát lössé tenni a öreg, paralitiku szágészyszer ha Hogy Petljura barátokozott a nál szállt meg, alatt az össze veztek, hogy...

Mindenki hal

FLADÓ valódi faj-Tacsók, disz galambok, galambház, stb Bővebbet GYURÉ bácsinál a Moldovai vendéglőben (CLUJ) Szent György-tér).

Salom Schwarcbart naplója

Fordította: Schön Dezső

Hogyan harcolt Petljura a pogromok ellen

Ma reggel egy rabbal kevesebb volt a Le Santében. Szegény ex-fajvédő tábornok átlépte azt a küszöböt, melyet meggyerem nem őrizhet, bíró nem tilthat. Az ő cellája távol esett az enyémtől. A tárgyalás különben is kifárasztott és fárasztó. A mai tárgyalás aludtam. Én nem hallottam semmit. Társaim azonban azt állítják, hogy az éjjel nagy kiáltást hallottak: — A család! A család! A család! Schwarcbart, ne hadd el a családomat!

Mire hozzá mentek, már nem a vihar, hanem a törvényekhez tartozott...

A mai tárgyalás ugyálszik nagyon fontosnak lesz. Kámpinky azzal kezdte, hogy felhívásokat olvasott. Az egyikben Petljura éles szavakkal kel ki az anarchia ellen, a pogromokból is tesz említést, de főleg arról beszél, hogy Ukrajna népei békésen éljenek egymással...

Roppant laikus lehet ez a Kámpinky ügyvéd, hogy a bíróság előtt olyan felhívásokat olvas fel, melyeknek átlátszó tendenciájával a legkisebb chéder gyermek is tisztában van.

Véres rongy a véredeknek.

De tudjuk azt a háborúból, hogy gáz ellen maszkával kell védekezni. Ha Kámpinky már felhívásokkal hozakodik elő, akkor Torres sem rest ember. Van neki is ebből a portékából. Proklamációk és felhívások bő aratóhelye volt akkor Ukrajna.

Szomoszenkák hetman egyik felhívását olvassa fel Torres. Ez a „prikáz” 1919 február 17-én kelt. Elmondja ott a hetman, hogy a zsidóság egy „gyűlölt nép”, hogy a zsidók nyugtalanítják a népeket és ezért mindenütt megüldözték őket. Ennek a felhívásnak minden egyes betűjéből kiordít az uszítás; véres rongy ez, amit véredekkel szagoltatnak.

A „jósziwü” hetman.

De a jó ügyvéd nem felejt el megjegyezni, hogy ő nagyon szenvedett, hogy Torres miképpen beszél a pogromokról.

— Megértem Kámpinky szenvedéseit! — jegyzi meg Torres ironikusan.

A hallgatóság is megérti Kámpinky szenvedéseit, az esküdtek is, de én is. Nem jön sehonnan egy nagy lélegzés, hogy újból domborúvá könnyítse a megszorogtatott mellet. Lekonyult fejével, megvert szemekkel, lassan megy kiüle a vád egy tagja. Hideg lett az ő sorok. Hideg és üres...

De tanukat mégis csak ki kell hallgatni. Látom, az a tizenkét becsületes polgár, aki a szajnaparti esküdtszékekben ül, nagyon, mondhatnám halálosan unatkozik. Idegekre megy a játék. A tárgyalás nehézkés, alig dög.

A tábornok újra eljött tanuskodni. Az ügyész minduntalan arra inti, hogy csak a tárgyról beszéljen, azt mondja el, hogy Petljurát mennyiben lehet felelőssé tenni a pogromokért. De ez az öreg, paralitikus katona csak a régi, százegyszer hallott meséket pakolja ki: Hogy Petljura jósziwü ember volt, hogy barátokozott a zsidókkal, hogy rabbiakkal szállt meg, hogy az ő kormányzása alatt az összes nációk egyenjogot élveztek, hogy...

Mindenki hallgatott; hadd beszélje ki

magát. Különbem nem lehet vele zöldágra vergődni. S ahogy Kámpinky látja, hogy ezek a szép, kenetteljes szavak csak hatásvadászat kedvéért jönnek ki az öreg torkán, kibzeveti:

— Igen, Petljura fibszmita volt!

A közönség nevet.

Több se kellett. Az egész hallgatóságból dőtt a kacagás. Ez a puska visszatel el. Kámpinky meg odakiáltja ingerülten, hogy nincs mit nevetni, de a közönség annál jobban röhög. A szemébe. Egyenesen. Furcsák is a párisiak: hogy egy jót nevetessenek, képek fémapokat eltölteni a törvényszéki padosorokban.

A csengő nagyban működik. Az elnök tán dühös is. A tanu szóhoz jut. Elmondja, hogy én egy tipikusan oroszosodott zsidó vagyok. Egy szót sem értek ukrájnul, s általában ellensége vagyok Ukrajnának.

— Iltakozni akarok, de Kámpinky jobbnak látja, hogy elterelje erről a szót. A tanuoz fordul és kérdi:

— Ismerte ön Silberfárb és Kránszky zsidó minisztereket?

— Silberfárbot nem ismertem — mondja a tanu — de Kránszkyt igen. Együtt működött Petljurával 1923 ig.

Egy pillanat és minden arc megrándul. Feszülnek az idegek és kidülednek a szemek. Hiszen most van a pör legválságosabb perce. Tanu van rá, hogy zsidó miniszter működött Petljura mellett 1923 ig, ergo, — ő istetelős a pogromokért....

Ezt nem mondta ugyan ki senki. A különben roppant merész Kámpinky sem ment eddig. De a tendencia átlátszó volt. Elárulták ezt az izguló arcok.

Dermedt csend uralkodik egy pillanattig. Torres félbeszakítja.

— Ügyész ur — mondja —, tudja ön, hogy milyen érzéseket taplált Kránszky Petljura tábornok iránt? S tudja ön azt is, hogy Silberfárb és Rewicky csupán azért mondták le állásukról, mert nem akarták, hogy rájuk haradjon a pogromok morális felelőssége? — Kránszky kizárólag bürokratikus munkával volt elfoglaltva. Miniszter volt, minden felelőség nélkül. Meg se hivatam ide.

Torres minden szavát olyan meggyőződéssel mondta, hogy ervei általános megkönnyebbülést váltottak ki. A krízis azután végleg elpárolgott, mert Kámpinky átlátott a helyzetben és nem akarta magát nevéssé tenni. Hiszen ez egy abszurdum. Zsidó ember legyen felelős a pogromokért!

De azért úgy rémlik nekem, hogy valahol már hallottam hasonló esetről...

Ukrajna: A zsidó nép eldorádója.

Sápowl tábornoknak még van talán valami mondanivalója. Nem akar még mindig elmozdulni a helyéről. Talán elérzékenyült valamitől ez a vén gyilkos és vallomást akar itt tenni az egész világ színe előtt? All egy helyen, görnyedten, szemei távolba révednek, s nekem úgy tűnik, hogy fátyolosak....

A nagy vallomás azonban elmarad. Kámpinskyknak egyébre van szüksége. Ezt kérdi az öregtől:

— Tudja ön azt, hogy a Petljura-kormány pénzt utalt ki a pogromok-sújtotta zsidóknak? Tudja ön azt is, hogy Petljura iskolákat létesített nekik és könyveket osztogatott? Tizenegymillió grivne lett kiutalva segélyre és zsidó kulturális célokra! A bankjegyeken zsi-

A MATILD-viz

borral keverve a legkellemesebb italt ad

dó felírás volt. Kijelentem: a zsidó nép Eldorádója volt Ukrajna.

A megécetesedett tábornok bólint, regulaszerűen, jóváhagyólag. Vajjon mit hagy jóvá?

Megkérdezném. De az ügyész közbeváág:

— Konkrét adatokat kérek. Milyen retorziót alkalmazott Petljura a pogromistákkal szemben, — ez a kérdés.

A tábornok felőcsudik merengéseiből. Kéri az ügyészt, hogy ismétlje meg kérdését. Megtörténik.

— No, — mondja — ha éppen konkrét adatokról van szó, akkor sem kell a szomszédba mennem értük. Engem is elküldött Petljura egyizben, hogy fojtsak el egy pogromot... Igaz, hogy hadállásom sokat szenvedett ezáltal, de megtettem — Petljura kedvéért.

Ennyt mond a tábornok. Látszik rajta, hogy ez a vallomás kikényszerített, hogy előre megmondotta, mit fog mondani. Pedig lelkét megfekszi valami. Lelkiismeretének parancsszava egyebet diktált. Nincs elég erő benne a vallomáshoz.

Köhögést szimulál és megtöröli a szemét....

Walladin....

Sápowl tábornok katonásan meghajlik és kimegy. De csak az ajtóig megy, Wilm visszaszólítja. Eszébe jutott az ügyvédnek, hogy ez az öreg talán ki tudna kombinálni egy szép mesét az én bolsevizmusomra vonatkozólag.

Ez a törekvés a vád részéről jellemzi általában az egész tárgyalás menetét. A vád amugyis ingadozó talaját csak bolsevizmussal lehet megszilárdítani. Meg-

próbálják hát. Talán sikerül...

— S most — mondja Wilm — beszélje el nekünk, tábornok ur, mit tud Waladínról, hol látta, mit mondott önmek?

Ezt a feleletet várta mindenki:

— Wáládín egy moszkvai ágens. A zért küldték hozzám, mert a bolsevisták azt akarták, hogy legyen egy ukrajn emberük, ki Petljura ellen harcoljon. Annak idején én magam politikai ellenfele voltam Petljurának, mig Wáládín el volt vele telve.

Hogy az esküdtek türelmetlenségük jelét mutatták, Wilm idegesen szakítja félbe:

— Ne mondjon ilyen hosszú meséket. Térjen a tárgyra. A gyilkosság napján látta Waladínt?

— Igen, — mondja. — Reggel nyolc óra tájban láttam, délután félháromkor az utcán és négy órakor a lakásomon. — Miről beszéltek? — kérdi Wilm.

Fizetés-képtelenségeket

gyorsan egyeztet

Hirsch Dávid

BRASOV

Str. Porții (Kapu-utca) 31.

Megbízhatóságáról 33 év óta előnyösen ismert. Iparigazolványos kereskedelmi ügynök.

Első Romániai Zsidó Sorsjáték!

Zsidók, a „BEZALEL”

jóteknycélú sorsjáték sorsjegyeinek vásárlásával nagy általános zsidó érdekeket szolgálunk: segítjük a zsidó munkások özvegyeit és árváit. Ezenkívül minden sorsjegytulajdonos résztvesz az 1930. február 10-ikén megtartandó sorsoláson, amikor jelentékeny nyeresmények kerülnek kisorsolásra.

Egy sorsjegy ára 40 lej,

Zsidószervezetek és intézmények vezetőségei forduljanak a

Központi irodához Str. C. A. Rosetti (Cerc. Libertatea)

Keresletnek az egész országban komoly garanciával rendelkező, agilis bizományosok a „ROMÁNIAI ZSIDÓK ELSŐSORSJÁTEKA” sorsjegyeinek elhelyezésére.

! * Versenytárs nélküli óra * !
elegáns, szolid és pontos

Látogatás a véreskezü főmuftinál

Landau képviselő nagyérdekességű cikksorozata a palesztinai arab felkelésről

M Landau dr., országgyűlési képviselő, a kisenewi „Unser Zeit“ főszerkesztője a napokban tért vi-sza Palesztinából. Sajtó alatt levő utijegyzetei közül az alábbi érdekes cikket juttatta el az Uj Keletnek.

A főmuftihoz roppant nehezen jut be az ember. Aki tudni akarja az o véleményét, írásban keresi fel, de csak abban az esetben válaszolja meg, ha érdekesnek találja. Ez az eset azonban nagyon ritka. A külföldiekkel szemben különösen óvatos, mert akadtak néhányan, akik a vele folytatott beszélgetéseket nyilvánosságra hozták, s a mufti — a kormány pressziója folytán — kénytelen volt megcáfolni saját nyilatkozatait. A helyi vezetőkörök általában ketségekbe vonják „hog fog-e fogadni zsidót, és ha igen, mire való ez? Egyáltalán nem helyénvaló beszélni azzal, aki morális bűnöse a mérszálásoknak.

A főmufti nem fogad zsidót.

De a kíváncsiság, különösen a magamajta iróembereknél, szinten nem utolsó dolog. Egy ember, aki olyan magas pozíciót tölt be, aki vezére és lelke az arabságnak nemcsak Palesztinában, de valamennyi szomszédországban, és az a tény, hogy ez az ember ma senkit sem fogad, zsidót meg inkább nem, — mindez a végsőkig feszítette érdeklődésemet.

Diplomáciai intervenció folytán invitáltak meg, hogy látogassam meg hivatalában deli 12 orakor. Gyönyörű privátakása van az egyetlen toszomszédországban, de a szomorú események óta hivatalában lakik, az Omár mecset udvarán. Ugyiltszik „hog a mecsetet őrizi. Az auto, amely remek külvarosi szoszszén keresztül visz oda, gyors iramban rohog. Szívem hevesen ver. Már kapaszkodunk is fel a „Hár-hábajitz“-ra, a Szentély-hegyre. Itt róta le egykor egy egész ország népe kegyeletének adóját. Itt állott valamikor a Bét Hamikdas. Itt visszhangzottak a bércek a kohénok zengo dalától. Itt ringott multunk bölcsője és itt kötötték meg szívünket ehhez az országhoz.

Az Omár-mecset udvarán.

A mecset maga grandiózus épület, drága mozaikok díszítik és körötte kolosszális udvar terpszkedik. Azután betérünk egy szűk, régi sikátorba, ahová a napsugarak nem jutnak el és néha úgy tűnik, mintha barlangba mennénk. A mecset megközelítése nagyon komplikált és ha nem volna kísérőm, joggal feltételezhetném, hogy valahova elvezetnek. Az arabok, akikkel ezen a negyeden átutazva találkozunk, gyanakodva és csodálkozással néznek meg. Rájuk se hederitek. Hábörgő érzéseimet vizsgálom itt, multunk nagy monumentuma közelében.

Pár lépcső és egy óriási, gótstíli épületben vagyok. A sok ör úgy hemzsegbent, mint hangyák a bolyban. Mindenik végig néz rajtam, tetőtől-talpig, megnézik kísérőmet is, de nem tudják mire vélni a dolgot.

Egy modern arab.

A folyosón csend van. Egy arab sejk szívélyesen fogad. Először hétrét hajol, földig ereszti a két kezét, mintha azt akarná mondani: „Tégy velem amit akarsz“, azután szívére teszi kezét, ami nyilván azt jelenti: „Légy bizalommal, mi vendégszeretők vagyunk“. Az előszobába lép egy arab, európai viseletben, fezzel a fején és francia nyelven, mint a főmufti rokona mutatkozik be. Őt évig volt Söchem képviselője a konstantinápolyi parlamentben, 1913-tól, 1918-ig, bocsánatot kér, hogy a mufti nem fogadhat azonnal, valaki ben van nála, de öt perc múlva már szabad. Barátságosan eldiskurálunk az új Konstantinápolyról, Musztafa Kemál pasa politikájának eredményeiről. Ennek a politikának ő nem nagy jövőt jósol, mert Törökországban ma nagyon züllettek az erkölcsök.

— En hiszem, hogy a Kemál pasa által meghonosított civilizáció szüksé-

ges. Utóvégre itt a Keleten is haladni kell. Itt van például az én feleségem: — ő már egyáltalán nem visel fátyolt. Rövid időn belül a feztől is megszabadulunk. De idő kell hozzá.

Világos előttem, hogy az „arab palesztinai végrehajtó-bizottságnak“ egy tagja beszél velem, aki népe civilizációjában látja főerősségét. Ez is haladás, az arab szentély falai között nem voltam erre elkészülve.

A mufti rögtön — szabad.

Szemtői-szembe a muftival.

Nem mondom: amikor felkeltem és pár lépést tettem a folyosón, izgatott voltam. Utolsó ajtó jobbra, — ez az a hely, honnan mérges, gyilkoló hullámok törnek ki és elarasztják az egész országot.

A mufti feláll, barátságos, vidám arccal jön elém, hellyel kínál. Jut annyidóm, hogy jól megnézzem őt és a szobát, mert közben berreg a telefon. Magas, sudár alak, szép, fiatal arc, 35—40 év körül, kék szempár és szőke szakáll. Különös példány. Honnan jön ide egy ilyen szőke alak? Az összes arabok és általában a Kelet népei kivétel nélkül feketeszeműek, feketehajjak. Azok, akikkel utközben találkozom, kivétel nélkül olyanok.

Elmondom látogatásom célját. Tudni akarom: hogyan vélekedik az eseményekről, miben látja az okot, milyenek látja a mai helyzetet, milyenek egy közeli béke perspektívái.

„Nem bírnak beleegyezni“.

Előbb informáltatja magát arról, hogy melyik religióhoz tartozok, azután lassan beszélni kezd:

— Ki kell jelentenem, — mondja, — hogy mi nem vagyunk ellenségei a zsidó népnek. Ellenkezőleg. Hosszu éveken keresztül békeségben éltünk. De cionistákkal-extremistákkal nem bírnak megegyezni. Abba nem bírnak mi beleegyezni „hog a Balfour-deklarációt Ön megért engem: Ha az embernek van saját háza, felesége, gyermeke és négy szobája, de nem egy szobát kérnek tőle, hogy lakják, hanem egyenesen kirúgják, — akkor nem maradhat az ember nyugodtan. Azt is kell tudnia, hogy az utóbbi időben sok külföldivel beszéltem, újságírókkal és egyszerűen vendégekkel. Szavaimat azután meghamisítva adták közre a lapokban. Kérem ezért, írja le kérdéseit, és én írásban fogom megadni a választ. Legjobb volna angolul.

— De tudtommal a francia az arab intelligencia nyelve. Minek akkor angolul írni? — vetem fel a kérdést.

— Az új generáció — adja vissza — angolul tanul. Ezt a nyelvet bírja tökéletesen.

Ez azt jelenti tehát, hogy a mufti az arab végrehajtó-bizottság rabja. Ez a bizottság kontrollálja szavait és óvatos politikát folytat. A gyeplok nem az öregek kezeiben futnak össze, hanem a fiatalokéban, akik angolul beszélnek. Beszélünk még az eseményekről, za ország helyzetéről és arról, hogy milyen kínos benyomást keltettek külföldön. És én azt veszem észre, hogy a mufti fél tovább menni. A mufti rokona, az egykori török képviselő, az egyetlen tanu, de egyben tán ön is, segít neki. Azt mondja, hogy a legheyesebb precíz kérdéseket adni és pontos választ kapni. Rátereljük a szót az építkezésekre, a mecsetre, a legutóbbi egyiptomi ásatásokra.

— Ezen a helyen, ahol a mecset áll, Omár idejében romokon kívül nem

volt semmi egyéb. Hogy a keresztények közül senki sem épített kolostort, Omár egy kisebbszertű mecsetet alapját vetette meg és 50 esztendővel később Mohamed hozta tető alá azt a mecsetet, mely ma itt áll előttünk. A többi épület részben középkori, másrészt modern. A modern épületekben lakások és iskolák vannak.

— Meg lehet látogatni a mecsetet?

— Meghívnam szombatira, vagy későbbre. Ma már elkésett, holnap megpéntek van, ami ünnepeünk. De most egy ideig minden turista-látogatást megtiltottunk, mert a nép azt hiszi, hogy fel lehet gyujtani a mecsetet.

— Hogyan lehetséges az?

— Csak természetes, hogy mi nem hiszünk ebben. De a nép eddiges és izgatott. Hogy meddig fog ez így tartani azt előre nem lehet tudni.

Felállok, hogy bucsuzzak, s csak most mondja nekem:

— Azt hiszem, hogy fog találkozni valakivel barátaim közül, az arab végrehajtó-bizottság valamelyik tagjával, aki dekes dolgokat fog önnek mondani. Az én írásbeli válaszomat holnapután kapja meg.

Elbucszunk. A mufti megígéri, hogy küld nekem egy dedikált fényképet

— Mert látja ezt az újságot ez a párisi Le Journal, itt van a Weizman képe, emberi, természetes, akárcsak az életben, engem viszont vad arccal mutatnak be. A kép egyáltalán nem is hasonlít rám. Ezért akarom, hogy tegyen közze egy képet, mely hü hasonmásom.

Egy háromnegyedórás diskurzus után elbucszunk Hádzsi Ámin ál Huszajmuftitól, az utóbbi események szövívőjétől és bűnösétől.

Már 1350 lejárt!

ELECTRICÁNÁL
CLUJ, HOTEL CENTRAL ÉPÜLET

— Halsmann Fülöp szabadlábra helyezési kérelmét elutasították. Innsbruckból jelentik: Az innsbrucki tartományi főtörvényszék elvetette az apagyilkossággal vádolt Halsmann Fülöp védőjének szabadlábra helyezési kérelmét. Az elutasító végzést azal látják indokoltnak, hogy a tartományi törvényszék különböző adatok birtokába jutott, amelyek sze int Halsmann kiszabadulása után külföldre akart volna utazni.

— Januárban lesz a Tuka-pör felebezési tárgyalása. Pozsonytól jelentik: Mint értesülünk, a bratislavai kerületi bíróság már átküldte a Tuka-pör iratait a felső bíróságnak. Az eddigi dizpozíciók szerint valószínű, hogy a felebezési tárgyalás a Tuka-pörben már január végén meglesz.

— A kolozsvári cipészek rendkívüli közgyűlése. Ma, vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tart a kolozsvári Ipartestület cipészszakosztálya az Ipartestület Karolina-téri székházában, 10 órai pontos kezdettel. Tárgy: Ingyenes szakmai tanfolyam rendezése.

BÉLDI KÉZFINOMITÓ

az egyedüli készítmény, mely fehérit, puhít finomít
Kapható minden drogériában, gyógytárban, illatszertárban. Főraktár

EMKE DROGUERIA

CLUJ-KOLOZSVÁR Piața Unirii Mátyás tér—Deák Ferenc-ucca sarok

NAGY Látványosság

kérem kirakataim
szíves meglekintését!

SZABÓ Jenő

Női divat különleges-
ségek nagyáruháza
Cluj

Francia seym moire
imprimek, mintás és
sima velour schif-
fonok, satin geor-
gettek délutáni
és estélyi
ruhákra

angol szövetek

Costüm és kabátanya-
gok szenzációs nagy
választékban

bársonyok

ruhákra és kabátokra a
legdivatosabb pasztel
színekben

raktárra érkeztek

Butorszövet, selyem-
brocatok, függönyök
Szönyegek nagy
választékban

1 méter prima chreppa de
chine minden színben
Lei 390

Kérem kirakataim
szíves meglekintését!

Telefon 4--79 Telefon

Decem
e

Bucuresti-B
Kelet tudosi
terium átirat
gatóságát, ho
millió lej áll
riumnál az 19
tására. A pén
kötött tranza
összegnek a b
séggel, hogy
kell belőle ki
retlen okokb
most visszaté
520 millió le
és így a vasu
lentül fogja ki

Az ero
séri a

Rom

Cluj-Kolozs
let tudósítjátó
azokkal a kere
lyeket Románia
a normális ker
léről. Erdély a
ségtelenül a M
kedelmi szerző
kiséri a legnag
iparágak szorg
adatokat, amely
érdekeik minél
süljenek a me
ményben. Kül
fejtének ki int
irányban, mint
között faárukba
forgalom A buda
egyik legutóbb

Az osztrák
csehszlovák
Csehszlovákia é
rifaháboru vesz
kormány elhatá
osztrák kormány
lése miatt, amé
érdekeit. Auszt
vasuti tarifát le
vonalon felemel
kítunt, ezek a
külföldi árukat
egyik szakasza
vezményeket bi
szer a csehszlo
fennállása óta i
csehszlovák ko
diplomáciai utoi
nem vezettek
kereskedelmi k
eredménytelen
most elhatározta
az osztrák kor
záros határidőn
a legszigorobb
az osztrák tran
Csehszlovákia in
területen Leng
mokka irányul.

PETR

Markó
mű
Cluj, Strad

R

Mielőtt irógpet
tatását. — Roy
an képviselve. V

Közgazdaság

Decemberben a C. F. R. kifizetési 1926 előtti tartozásainak egy részét

Otszázhusz millió lej áll a vasut rendelkezésére

Bucuresti-Bukarest, nov. 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminiszterium átiratban értesítette a CPR igazgatóságát, hogy az államvasutaknak 520 millió lej áll rendelkezésére a miniszteriumnál az 1926 előtti adósságok kifizetésére. A pénzügyminiszterium a CFR-rel kötött tranzakció révén jutott ennek az összegnek a birtokába, azzal a kötelezettséggel, hogy a vasutnak egyes hitelezőit kell belőle kielégítenie. Eddig még ismeretlen okokból a pénzügyminiszterium most visszatért erre a tranzakcióra és az 520 millió lejt ismét a CFR-re cédálta és így a vasut régebbi tartozásait közvetlenül fogja kifizetni.

Legutóbbi ülésében a CFR igazgatósága utasította a pénzügyi osztályt, hogy tegyen javaslatot az 1926 előtről származó kiutalások kifizetési módzatairól. Valószínűnek látszik, hogy a kifizetésre kerülő kvóták a követelések nagyságával lesznek arányban. Az államvasutak pénzügyi igazgatósága most állítja össze a jegyzékét azoknak a kiutalásoknak, amelyek kifizetésre kerülnek. Ezek a munkálatok csak december elseje után jutnak befejezéshez és csak akkor fog nyilvánosságra kerülni, hogy az 520 milliót milyen arányban osztják szét a vasut hitelezői között.

Az erdélyi faipar nagy érdeklődéssel kíséri a Magyarországgal folyó kereskedelmi tárgyalásokat

Románia és Magyarország külkereskedelmi mérlege 1928-ban

Cluj-Kolozsvár, november 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben is foglalkoztunk azokkal a kereskedelmi tárgyalásokkal, amelyek Románia folytat több külföldi állammal a normális kereskedelmi kapcsolatok felvételéről. Erdély és Bánát közgazdasági élete kétségtelenül a Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalásokat kíséri a legnagyobb figyelemmel és az egyes iparágak szorgalmasan gyűjtik a szükséges adatokat, amelyek azt a célt szolgálják, hogy érdekeik minél nagyobb mértékben érvényesüljenek a megkötendő kereskedelmi egyezményben. Különösen az erdélyi fatermelők fejtenek ki intenzív tevékenységet ebben az irányban, minthogy Magyarország és Erdély között táruktan volt legelőnkebb az exportforgalom a budapesti kereskedelmi és iparkamara egyik legutóbbi jelentése szerint Magyaror

ság 1928. évi importjában Románia 7-80 százalékkal szerepel, mialatt Magyarország exportjából csak 5-36 százalék esik Romániára, ami azt jelenti, hogy mi több árut adunk el a magyar piacra, mint amennyit onnan importálunk. Magyarország 1928-ban összesen 1 milliárd 188 millió 976 ezer pengő értékű árut szerzett be külföldről, ebből a különböző faanyagok 29 millió 396,812 mázsát tettek ki, 144 millió 983 ezer pengő értékben, az ásványolajok és petróleumtermékek pedig 1 millió 916,592 tonnát, 20 millió 835 ezer pengő értékben. A fainportban Románia a II. dík helyen áll 9 millió 27,378 mázsával, az első helyen Csehszlovákia áll 12 millió 721,403 mázsával. Románia után Ausztria következik 5 millió 923,477 mázsával, Jugoszlávia 4 millió 949,626 mázsával és Lengyelország 740,639 mázsával.

Az osztrák szállítási tarifa miatt csehszlovák demars készül Bécsben. Csehszlovákia és Ausztria között komoly tarifabárok veszélye fenyeget. A csehszlovák kormány elhatározta, hogy demarsot intéz az osztrák kormányhoz a vasuti tarifa felemelése miatt, amely mélyen sérti Csehszlovákia érdekeit. Ausztria ugyanis május elsejével új vasuti tarifát léptetett életbe, amely minden vonalon felemeli a díjtételeket. Mint azonban kitűnt, ezek a felemelt díjszabások csak a külföldi árukat sújtják, mert a vasuti tarifa egyik szakasza a belföldi áruk számára kedvezményeket biztosít. Az osztrák tarifarendszer a csehszlovákiai kivétel számára rövid fennállása óta is milliós károkat jelentett. A csehszlovák kormány többször interveniált diplomáciai úton, azonban ezek a tárgyalások nem vezettek eredményre és a nemzetközi kereskedelmi kamaránál tett feljelentés is eredménytelen maradt. A prágai kormány most elhatározta, hogy erőlyes demarsot intéz az osztrák kormányhoz és emeryben az záros határidőn belül nem járja eredményel, a legszigorúbb repressziókhoz nyul. Főként az osztrák tranzito forgalmat fogják sújtani Csehszlovákia intézkedései, amely Csehszlovák területen Lengyelországba és a balti államokba irányul.

Megkezdik az adókönyvecskék kibocsátását. Bukarestből jelentik: Az ország adófizetőinek régi sérelmét fogja orvosolni az a rendelet, melyet most készült a pénzügyminiszterium szétküldeni az ország összes pénzügyigazgatóságaihoz. Ez a rendelet pontos utasításokat tartalmaz arról, hogy miképp történjék az adókönyvecskék kiosztása. Hir szerint az adókönyvecskéket mindenki számára az illetékes adóhivatal fogja kiszolgáltatni és ezentul minden állami intézmény vagy hatóság követelni fogja az adókönyvecské bemutatását annak megállapítására, hogy annak tulajdonosa rendben van-e az adójával.

Hotel Luvru

Bucuresti, Strada Carol No. 4.
(a központi postával szemben.)

Szép világos szobák 100 lejtől feljebb. Hónapos szobák nagyon olcsó árban. Utazó urak kedvezményben részesülnek.

PETRÓLEUMFÜTÉS

★
Markó V. gépészmérnök
műszaki irodájában
Cluj, Strada N. Iorga 11 - Telefon 4-53

ROYAL amerikai írógépek legújabb modeljei szenzációk

Mielőtt írógépet vásárolna, saját érdekében feltétlenül kérje ezen gép vételkényezsérneltküli bemutatását. — Royal nagy gép 92 betűvel. — Royal Portable 88 betűvel. Minden nagyobb városban képviselve. Vezérképviselő: Goldstein, Oradea, Str. Avram Jancu 5, Telefon 2-97 szám

SPORT

Haggibkor—KAC, Universitatea—KMSC. A vége felé közeledő őszi futball-szezon egyik legérdekesebb fordulója kerül ma eldöntésre. Előbb két régi rivális küzd egymással a bajnoki pontokért, azután a két vezetőcsapat az elsőségért. Fontosabbnak természetesen az utóbbi meccs ígérkezik, de izgalmasabb és a drukkerok idegeit fárasztóbb alighanem a Haggibkor és KAC találkozása lesz. A KAC minden erejét össze fogja szedni, hogy végre pontot szerezzen, mert ha őszi mérkőzéseinek során egyetlen pontot sem tudott szerezni, kétségtelen, hogy nem minden meccset veszítette el megérdemelten és nem rosszabb a hátulsó zónában tartózkodó többi csapatnál. A Haggibbornak most kell megmutatnia, hogy jó uton halad, vissza akarja szerezni régi reputációját a futballsport terén is és ki akar emelkedni a középszereletről, ahol az utóbbi évek folyamán vergődött. Bizunk a szidő csapatban, hogy játékosai minden tudásukat és lelkesedésüket sorompóba állítva győzni fognak régi ellenfelükkel szemben, amely már annyi kellemetlen vereséggel sújtotta. A mérkőzés délben fél 1 órakor kezdődik, míg a főmeccs kezdete fél 3.

A Középeurópai Kupa döntője. Prágában ma dől el a Középeurópai Kupa ezévi döntője a Slavia és az Ujpest között. Tudvalevő, hogy Ujpest az első döntőben — a Kupa-meccsek rendszere szerint minden csapat két mérkőzést játszik ellenfelével, — 5:1 arányban győzött, tehát 4 gól előnnyel indult el Prágába. Emberi számítás szerint aligha valószínű tehát, hogy az Ujpest elveszítse a kupát. Mégis sok minden történhetik egy mérkőzésen, amely tehát változatlanul érdekes marad, annál is inkább, mert a budapesti csapat ezutal is győzni akar, hogy megmutassa pesti győzelmének realitását.

A budapesti bajnoki programm ma nem ígér különösebb szenzációkat. Hungaria — Budai 33, Ferencváros — Bástyá, Attila III, kerület, Bocskay — Kispest és Somogy — Nemzeti mérkőzések kerülnek eldöntésre, Egyedül a Hungaria — Harihárom meccs érdekes, mert a győztes az őszi forduló harmadik helyét fogja eltolgatni.

ARAD
Fehér Kereszt
nagy szálloda.
Központi fűtés, hideg meleg víz hall.
LEGTISZTÁBB! LEGJOBB!

Rossz a rádióvétel?
Vizsgáltsa felül antennáját készülékét
„CONSTRUCTIO“
CLUJ, Piata Unirii 32. TELEFON: 33

Minden borotválkozó által el van ismerve, hogy csak a Reszling - féle
KÉSNÉLKÜLI IDEAL BOROTVÁLÓ POR
a legjobb, amely felülmúlja az eddigi utánzott készítményeket, mert csak az „Ideal“ védjeggyű csomagolás az eredeti
Miért van minden borotválkozó által elismerve, hogy az „Ideal“ borotváló por a legjobb?
Mert a legújabbban föltalált teljesen szagmentes és higiénikus IDEAL SPECIAL porral lehet csak a legstímbban borotválkozni. Ha az arcunk pattanásos, akkor borotválkozunk csak a „Reszling“-féle „Ideal Special“ borotváló porral, mert ez a legrovidebb idő alatt eltünteti minden kiütést az arcról.
Egyedüli készítője:
Reszling József
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand No. 30.
Lerakat részére:
Glanczmann Adolf Illatszeryár Sighetul Marmatiei Bogdan Vodă Nr. 30

Comunit. maternă aut. ort. evreesc Merceurea-Ciuc. :: Csikszeredai aut. ort. izr. anya hitk.

Pályázat.
A Merceurea-Ciuci (Csikszereda) aut. ort. izr. hitk ezennel pályázatot hirdett az üresedésben levő שו"ב (metszői) állásra.
Pályázótól kivánatlik, hogy 3 elismert erdélyi ort. rabbitol קבלה (bizonyítvánnyal) rendelkez-ék, legyen jó בעל תפלה (előimádkozó és מודה) (vallásos).
Fizetés megegyezés szerint, természetbeni lakás és világítás, valamint a szokásos melék jövedelmek.
Pályázók a kor és családi állapot megjelölésével kérvényüket e hó végéig az előjárósághoz címezzék: utiköltésig csak a meghívottaknak lesz megtérítve.
Merceurea-ciuc 1929. november hó.
ELŐLJÁRÓSÁG.

Hirdessen az Uj Keletben

Dicsőségnek szárnyán messzire száll a hír, Világ kályháinak királya a
„ZEPHIR“
Több mint 20.000 darab használatban.
10 kgr. fával fűt egy normal szobát **24 órán át.**
Még ma kérjen árjegyzéket! Képviselő minden nagyobb helyen. — Gyártja
Szántó Dezső és Fia redőny és kályhagyára, Oradea
★
Acéllemez redőnyök. Esslingeni faredőnyök.
Kályháink a sepsiszentgyörgyi gazdasági kiállításon arany éremmel lettek kitüntetve Cluji főbizomános:
VASUDVAR BABOS & COMP. Str. R. Maria 21.

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Vasárnap d. u. 3-kor: Gold sz. orvos világ-hírű szüggérator telepatikus előadása. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám: 103.)

Vasárnap d. u. 5 és fél-kor: Diákszeretem. (Operette-revü sjsdonság 9. edsz. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám: 104.)

Vasárnap este 9-kor: Diákszeretem emlékalbumok ingyenes kísorsolásával. (Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 105.)

Hétfő este fél 9-kor Egy kettő három. Molnár Ferenc új darabja, 3-adszor. Előtte Nagy cipőben kis fiu, újdonság harmadszor. Napi bérlet 15-szám, D. Sorozatszám 106.

Hétén este fél 11-kor Gold telepatikus fenomen és európaihírű szüggérator bucsufőlépése. Mérsékelt helyárrakkal. sorozatszám 107.

Kedden este fél 9-kor Szőkik az asszony. A nagyváradi operette társulat vendégjátéka. Horváth Böske, Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós fölépése. Karnagy Török Emil, Premierre bérlet 14 szám, sorozat szám 108.

Szerdán este fél 9-kor Mit susog a fehér akác? A nagyváradi operette társulat vendégjátéka. Horváth Böske, Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós fölépése. Karnagy Török Emil, Premierre bérlet 15 szám, sorozatszám 109

Csütörtök este fél 9-kor Nóta vége. A nagyváradi operette társulat vendégjátéka. Horváth Böske, Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós fölépése, karnagy Török Emil. Napibérlet 16 szám A. sorozatszám 110

Péntek este fél 9-kor Aranypáva. Operette újdonság előszö, a budapesti Városi Színház óriási sikert aratott újdonsága a nagyváradi operette társulat vendégjátékával Horváth Böske, Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós fölépése. Premierre bérlet 15 szám, Sorozatszám 111.

Szombat délután fél 3-kor Nagymama ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárrakkal. Előadó de. Dsüri Bálint. Sorozatszám 112.

Szombat este 9-kor Aranypáva operette újdonság 2. A nagyváradi operette társulat vendégjátéka, napi bérlet 16 sz. B sorozatszám 113.

Vasárnap délután 3-kor Két lány az uccán Újdonság 5-ödször mérsékelt helyárrakkal sorozatszám 114.

Vasárnap fél 6-kor ORLOW operette repriz új szereplőkkel Lengyel Irén, vendégjáték Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós fölépése sorozatszám 115

Vasárnap este 9-kor Aranypáva operette újdonság 3-adszor a nagyváradi operette társulat vendégjátéka. Napi bérlet 16 szám C sorozatszám 116

Hétfőn este fél 9-kor Aranypáva operette újdonság 4-edsz. a nagyváradi operette társulat bucsuestéje. Napi bérlet 17 szám A, sorozatszám 117.

Stramer színtársulatának kolozsvári mŰSORA.

Építőmunkások Székháza, Str. Váii (Patak-u.) 7. Vasárnap d. u. 4 órákor Gordin: „Idióta“, olcsó helyárrakkal.

Vasárnap este félkilenc órákor Lilien: Szeretem láncái között, vidám életkép, zenével és táncal.

Hétfőn este félkilenc órákor: „Der Fremde“ életkép.

Kedden félkilenc órákor: Wolf: „Süsse Chalomes“ (Édes álmok) háromfelvonásos zenés komédia. Zenéjét szerezte: Olaszetzki.

Szerda este félkilenc órákor bucsuelőadás: Der Jeschive-Bocher c. énekes bohózat. (Jegyek előrevételben a Columbiánál, Fő-tér 28.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Vasárnap d. e. 11-kor. Matiné 15 és 10 leles helyárrakkal, A Pelikánok királya Patt és Pattachon.)

Hétfőn d. u. 3 órákor és félhat órákor: I. Modern házasság. (Kolozsvártól előszőr! Premierre. Főszereplők: Beregi Oszkár és Laura la Plante). II. Agglegény-élet. Főszereplő: Nagy Kató. Helyárrak: 30, 20 és 10 lei.

Kedden 3-kor és félhatkor: I. Modern házasság. (Kolozsvártól előszőr Premierre. Főszereplők: Beregi Oszkár és Laura la Plante. II. Agglegény-élet. (Főszereplő: Nagy Kató. Helyárrak: 30, 20 és 10 lei.)

Szerdán 3 kor és félhatkor: I. Modern házasság. (Kolozsvártól előszőr, Premierre. Főszereplő: Nagy Kató. Helyárrak: 30, 20 és 10 lei.)

Csütörtökön 3 kor és félhatkor: Rekord műsor! I. Boleyn Anna. (Grandiózus dráma 10 felvonásban. Főszereplők: Emil Jannings és Henny Porten.) II. A felső tizezer. (Főszereplő: Ramon Novarro, III. Pótképek. Helyárrak: 30, 20, 10 lei.

Pénteken 3-kor és félhatkor: Rekord műsor! I. Boleyn Anna. (Grandiózus dráma 10 felvonásban. Főszereplők: Emil Jannings és Henny Porten.) II. A felső tizezer. (Főszereplő: Ramon Novarro, III. Pótképek. Helyárrak: 30, 20 és 10 lei.)

Szombaton csak egy előadás délután félhat órákor: I. Boleyn Anna. (Grandiózus dráma 10 felv.-ban. Főszereplők: Emil Jannings és Henny Porten.) II. A felső tizezer. (Főszereplő: Ramon Novarro, III. Pótképek. Helyárrak: 30, 20, 10 lei.)

Vasárnap d. e. 11 órákor: Hare a kínaiakkal (Izgalmas történet, főszerepben: Rudolfo Valentino. Helyárrak: 15, 10 lei.)

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Vasárnap d. e. 11 órákor: Kulturfilmelőadás. „Zeppelin“ 20 nap alatt a föld körül és Páris. Olcsó helyárrakkal.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: A repülő flotta.

Hétfőn 5, 7 és 9 órákor utójára: A repülő flotta.

Kedden 5, 7 és 9 órákor Premier: A császármánóver. Pompás vigjáték. Főszereplők: Dina Grall és Werner Pitchau. Ezt megelőzi: „Zeppelin“ 20 nap alatt a föld körül.

SELECT-MOZGO:

Vasárnap A bandita. Mélyen megható dráma. Főszerepben: Rod La Roque és a gyönyörű szép Lupa Valez.

Hétfő A bandita.

Kedd A bandita.

Szerda A bandita.

IRANIA MOZGO:

Vasárnap Por és hamu.

Hétfő Szuzy első ballépése, végtelenül bájos vigjáték, melynek főszerepét Malec riválisa alakítja nagy sikerrel és ez: Colleen Moore.

Kedd Szuzy első ballépése.

Szerda Szuzy első ballépése.

Vasárnap nagy matiné a Román Operában Színre **AIDA** Vittorio Fullin olasz tenoristával és Lévy Ilonka művésznővel a főszerepekben. *Népies helyárrak.*

Rádió műsor

Idő: Középeurópai

Vasárnap, november 17.

Budapest. 9. Ujsághírek, kozmetika. 10: Egyházi zene. 13: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangv. Mozart, Weber, Beethoven, Massenet műveiből. 15:30: Földművelésügyi minisztérium előadása. 16: Rádió Szabadegyetem. 17:15: Székesfővárosi zenekar hangversenye. 19:15: Sporteredmények. 19:25: Opera ház: „Turandot“ előadásának ismertetése. 19:30: Puccini: Turandot c. operájának közv. 22: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

Bucuresti. 20 Hegedűhangverseny. 20.45 Baritonhangv. 21.15 Zongoraszóló.

Bécs. 20.15 Operettelőadás.

Berlin. 20 Vonóshangverseny.

Breslau. 19.35 Mozart hangverseny.

21.25 Orosz zene.

Frankfurt. 19.30 Verdi: Álarcosbál.

Hamburg. 23 Kávéházizene.

Lipsc. 19.45 Katonazene.

München. 20 Hangverseny. 21.30 Uj slágerek.

Stuttgart. 19.30 Verdi: Álarcosbál.

Belgrád. 20 Hangverseny.

Zágráb. 20 Operaközvetítés.

Pozsony. 21 Táncczene.

Kassa. 20.25 Orgonahangverseny. Prága. 20 Hollandi, jávai, maláji dalek. Kattovicz. 19.20 Wieniawski hegedűdarabjai. 20.30 Könnnyű zene. Varsó. 20.30 Népszeri hangv. Milánó és Torino. 20.30 Verdi Álarcosbál című operája. Nápoly. 21.02 Audran „Baba“ című operettje. Róma. 21.02 Puccini „Manon Lescau“ c. operája.

Hétfő, november 18.

Budapest. 9.15. A rádió házi quartettjének hangversenye. 1. Erkel: Hunyadi — megnyitó. 2. Kárpát Zoltán: Dési emlék. 3. Doret: Valse satanique. 4. Hauser: Gavotte. 5. Bizet: A szép perthi lány — egyveleg. 6. Lindsay—Theimer: Villányi csárdás. 7. Nicholls: Janette — keringő. 8. Poot: Burlesque. 9. Rust: Hollywood — fox. 10. Eröss: Szivem — tango. 11. Horváth: Parysians. 9.30. Hírek. 12. Déli herangzó az Egyetemi-templomból, időjárásjelentés. 12.05. Gramofonhangverseny. 1. Leoneavello: La Mattinata. 2. Variációk egy Mozart-téma felett. 3. Rossini: A sevillai borbély. 4. Di Capua: O. Sole Mio. 5. László—Szávay: Régimódi nóta. (László Imre és ifj. Berkes Béla és cigányzenekarának kísérletével.) 6. Kóla—Szenes: Süt a mama — fxtrott. 7. Sándor J.: Csak egy szál virágot. 8. Megyeri—Kuthy: Mért oly huncut kicsike lány? Weygand Tibor, Al Starita és zenekara. 9. és 10. Suppé: Könnnyű lovasság — induló. (Orgonaszóló). 11. Ganne: Marche Lorraine. 12. Rauski: Regiment of Sambre and Meuse. (Az angol királyi skót gárda zenekara.) 12.25. Hírek. 1. Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 3.45. Fal-on-rendszeri képvisítél. 4.20. Asszonyok tanácsadója. 4.45. Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 5.40. Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye. 7. Német nyelvoktatás. 7.45. „János vitéz“. Utána kb. 10.35. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Bachmann jazz a Dunapalota-szállóból.

Beograd. 20. Operaszíndetek (Romeo és Julia, Manon Lescaut, Izolda). 21. Cseh dalek. 21.45. Balajska zene.

Berlin. 19.29. Gramofon. 21. A berlini állami operaház régi darabjaiból. Majd 0.30-ig: Táncczene.

Bucuresti. 20. Mozart: Trió. Enacovicci: Négyes. Dvorak: Ötös. Hírek.

Pozsony. 18.20. A pozsonyi trió hangversenye. 21.30. Szórákozató zene.

Breslau. 21.30. Katonazene. 23.15. Táncczene.

Königsberg. 20.30 Premyslaw hegedűgordonka kettős. 21.15 Ferenczy Ilonka magyar népdalokat énekel. 22.30 Gramofon. (Danzigi tánczene.)

Königswusterhausen. 20.30 „Henriette testvér“. Kesser hangjátéka.

Leipzig. 21.30 A chemnitzi vonósnégyes játéka, Strasser: G dur vonósnégyes. 24-ig táncczene.

London 2 LO. 19.45 Bach szvitjei.

20.45 Katonazene. 23.15 Arne, XVIII. századbéli zeneszerző művei. 24 Táncczene.

Milano. 20.30 Jazz. 21.10 Vegyes zene.

München. 19.30 A müncheni filharmonikusok hangversenye. 21.35 Kabaré.

Nápoly. 21.02 Marchetti: „Ruy Blas“ operája.

Prága. 21.30 Zongoraverseny. 22.15 Gramofon.

Stambul. 17.30—19.30 Török zene.

Torino. 21 Vegyes zene. 23 Kis hangverseny.

Varsó. 19.25 Gramofon. 23 Táncczene.

Bécs. 21.30 Népszeri hangverseny.

Zágráb. 17.30 Mozizene.

Zürich. 20 Szimfonikus hangverseny.

20.50 Donizetti: „Don Pasquale“ című operájának részletei.

Férfi kalapokat leg-szebb kivitelben fest, formál és vasal

Str. Memorandului 21. (volt Unio u.) Redout.

FEHÉR

Izsák Salamon

első bánati szikvizfejgyár és szikvizűvegek lerakata

Timisoara IV, Str. Gen. Foch (Fröbl-u.) 2.

Gyárt: Szikvizűvegfejeket és valamennyi szakmába vágó alkatrészeket.

Elad: Szóda- és kracherli töltőapparátusokat ugyanolyan szinten komplett szikvizgyári berendezéseket. Váltal ócska szifonfejek átütésével Legolcsóbb árak

Állandó nagy raktár cseh gyártmányú szódás és kracherlis üvegekben.

„A Prof. Dr. Práter-féle vese és hólyagbajok elleni tea a veseövémből már nagy mennyiséget eltávolított és remélem, hogy további 5 doboz elhasználatát után egészségem teljesen helyreáll.“

Fenti írásbeli elismervényt küldte hozzánk 1927 január hó 13-án H. H. ur Bukarestből. Ilyen és számos más bizonyítvány fekszik előttünk az ország minden részéből, ami egy bizonyítéka annak, hogy ezt a kiváló és régen kipróbált gyógyszert már nagyon sok

vese- és hólyagbeleg

eredményesen használta. Ezen gyógytea használata különösen a következő betegségeknek ajántható:

vizelési nehézségek, vesekő, hólyaggyulladás, hólyagkő, viktór, húgykő

és minden más hasonló vese- és hólyagbetegségeknek, amelyeket az előrehaladott életkor okoz.

Idejében való használatnál biztos a hatás.

A próbacsomag ára 32 lei 50 bani, a nagy doboz ára 88 lei. Egy egész kurához 3-6 dobozt használnak a betegség nemére szerint. Kérjen a gyógyszerárban vagy drogeriában csak az eredeti Prof. Dr. Práter-féle vese- és hólyagbajok elleni teát. Ha nem kapható, forduljon azonnal lerakatunkhoz: „Szállag gyógyszerár“, Brassó-Brasov, Hossz-szu-u. 5. szám, ahonnan a kívánt mennyiséget postafordultával szállítják.

Egy füzet, amely az összes Dr. Práter-féle gyógyteákról fontos közleményeket és azonosítást közöl, hitelesített köszönőleveleket tartalmaz, kívánatra díjmentesen küld a romániai engros lerakat: „Standard“ drogeria Bucuresti Str. Zorilor 2. Magyarországi lerakat: Thalimayer & Leitz A. G. Budapest V. Zrínyi-u. 3. Csehszlovákiai lerakat Méré Sándor Kassa.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik születéstől fogva, avagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk választotta, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjükre és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklátszerész választja meg; szükség esetén formálja azt a fejüket és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár alantjegyzett, legreggibb szaklátszerész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletében összeállított szemüveget cégjegyével ellát, a kereten előforduló deformációt, vagy törést 2 éven át díjtalanul végzi és erről írásbeli garanciát vállal.

Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szives pártfogásukat.

KUN MÁTYÁS FIA

szaklátszerész Cluj, Calea Victoriei 12. szám. Alapítási év 1864.

Perzsaszőnyegeg

készítéséhez külföldi fonalakkal

Imperial (fényes) kg.-ként	—	—	Lei 400
Selyem fonal	—	—	540
Felvető (angol)	—	—	250
Leszövő (bordó)	—	—	300
1 szalasz finom cseh fonal kg.-ként	—	—	300

minták és mindennemű szővőkellékek legolcsóbb bevásárlási forrása

SEKELY szőnyegszővőde Oradea, Str. Pictor Grigorescu 4